

Тошкент Оқшоми

Газета 1966 йил 1 июлдан
чиқа бошлаган

Шаҳар ижтимоий-
сиёсий газетаси

№ 14 (8.904)

1997 йил 3 февраль, душанба

Сотувда эркин нархда

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

КИЧИК ВА ЎРТА ТАДБИРКОРЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИ РАҚБАТЛАНТИРИШГА ОИД ҚЎШИМЧА ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

Кичик ва ўрта тадбиркорликни ривожлантиришни янада рақбатлантириш, уни рақобатбардош маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш имконини берадиган замонавий хорижий усуллар ва технологиялар билан таъминлаш мақсадида, шунингдек, жалб этилаётган хорижий кредит маблағлардан самарали фойдаланиш манфаатларини кўзлаб:

1. Кичик ва ўрта тадбиркорликни ривожлантириш бўйича лойиҳаларни молиялаш учун халқаро молия ташкилотларининг кредит мажбуриятларини, шунингдек хорижий сармоядорларнинг маблағларини республиканинг Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки ҳамда бошқа тижорат банклари орқали жалб этиш тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан Давлат мулкни бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитасининг тақдир қарарига мувофиқ қабул қилинсин.

2. Белгиланган молия шартларида қўйилсинки, асосан халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариладиган, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари чуккур қайта ишланадиган мавжуд кичик ва ўрта қўшма корхоналарни янада ривожлантириш ҳамда шундай янги корхоналарни барпо этиш, шунингдек, энг аввало қишлоқ жойларда инфраструктурани ривожлантириш йўли би-

лан рақобатбардош ва экспортга мўлжалланган маҳсулотлар ишлаб чиқариш ҳамда хизмат кўрсатишни кўзда тутувчи инвестиция лойиҳалари жалб этилаётган хорижий кредит маблағлари ҳисобига биринчи навбатда пул билан таъминланади.

3. Давлат мулк қўмитаси, «Ўзистикболстат» давлат қўмитаси Ўзбекистон Республикасининг Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги, Хорижий сармоялар бўйича агентлик, «Ўзвестлойиҳа» компанияси, Товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси ҳамда Бизнес-фонд, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари, вазирликлар ва идоралар билан биргаликда бир ой муддатда хорижий кредитларни жалб этиш ҳисобига кичик ва ўрта тадбиркорликни ривожлантиришнинг 1997 йилга мўлжалланган устувор йўналишларини иловлага мувофиқ ишлаб чиқсин.

4. «Ўзбекинвест» миллий суртута компанияси хорижий валютада олинадиган кредитларни таъминлаш учун берилган гаровларни белгиланган тартибда суртута қилишни амалга оширсин.

5. 1997 йилнинг 1 февралидан бошлаб кичик ва ўрта ишлаб чиқариш корхоналари, лизинг компаниялари жалб этиладиган хорижий кредитлар ҳи-

собиға олиб келинадиган технология усуллар учун импорт бож ҳақи тўловларидан озод қилинсин.

6. Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги «Ўзвестлойиҳа» компанияси билан бирга кичик ва ўрта тадбиркорлик учун хорижда ишлаб чиқарилган асбоб-ускуна ва технологиялар замонавий турларининг кўрик-савдоларини мунтазам суратда ўтказиб турсин.

7. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси бир ҳафта муддатда ушбу Фармонни ижро этиш юзасидан қарор қабул қилиб, бунда лойиҳаларни танлаб олиш тизимини ҳамда хорижий кредит мажбуриятларининг маблағлари ҳисобидан олинган ҳамда кичик ва ўрта тадбиркорликни ривожлантиришга йўналтирилган кредитларнинг ўз вақтида етказилиши учун қарз олувчиларнинг ҳуқуқий жавобгарлиги белгиланишини назарда тутсин.

8. Мазкур Фармоннинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ў. Султонов зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси
Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1997 йил 31 январь.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1997 йил 31 январдаги
Фармониға илова

КИЧИК ВА ЎРТА ТАДБИРКОРЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРИШ УЧУН ЖАЛБ ЭТИЛАДигАН ХОРИЖИЙ КРЕДИТ МАЖБУРИЯТЛАРИ РЎЙХАТИ

Хорижий кредитор	Кредит мажбурият мўлжалланган мақсад	Кредит мажбурият миқдори	Кредит мажбуриятга хизмат кўрсатувчи ташкилот
Европа тикланариш ва ривожлантириш банки	Кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш	60 млн. АҚШ доллари 30 млн. АҚШ доллари 30 млн. АҚШ доллари	Ташқи иқтисодий фаолият Миллий банки, Аска банк, тижорат банклари
Оснэ ривосланиш банки (ОРБ)	Қишлоқда маҳсулотни қайта ишловчи кичик ва ўрта корхоналарни янгилаш	50 млн. АҚШ доллари	Ташқи иқтисодий фаолият Миллий банки
ОЕСФ (Япония) ОРБ йўли билан биргаликда молиялаш	Қишлоқда маҳсулотни қайта ишловчи кичик ва ўрта корхоналарни янгилаш	50 млн. АҚШ доллари	Ташқи иқтисодий фаолият Миллий банки
Япония Экимбанки	Кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш	50 млн. АҚШ доллари	Ташқи иқтисодий фаолият Миллий банки
Халқаро молия корпорацияси	Кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш	50 млн. АҚШ доллари	Ташқи иқтисодий фаолият Миллий банки
Германия Ривожланиш Кредит Агентлиги (КРА)	Кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш	5 млн. DM	Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги тижорат банклари орқали
Марказий Осиё - Америка тадбиркорлигини қўллаб-қувватлаш фонди	Кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш	26 млн. АҚШ доллари	Тижорат банклари

НАВРУЗ ТАРАДДУДИ

Шайхонтоҳур туманида
Наврўз умумхалқ байрамига
қатнашган кўчаларда бошланг
тортиди.

Туман ҳокимлигида бўлиб ўтган йилгида ҳар бир корхона, ташкилот ва маҳаллаларда қилинажам ишлар белгиланган олинди. «Қамолот» жамғармасининг туман бўлими ҳам кенг тармоқли ёшлар ташкилоти сифатида байрам тадбирида фаол қатнашмоқда. Жумладан, мактаблар, ўқув юрталарининг ўқувчилари, шунингдек, қўллаб турли муассасаларда ишловчи ёшлар ўртасида тегишли вазифалар тақсимланди. Тегишли ҳудудларни ободонлаштириш, арча ва бошқа дарахт кўчатларини ўтказиш, йўл четига чўн тўсиқлар ўрнатиш ва бўяш, зарур жойларга асфальт ётқириш, суғориш тармоқларини таъмирлаш, жойлардаги фаввораларни таъмирлаш ва тозалаш каби кенг қўламли ишлар «Қамолот» ҳомийлигида олиб боришмоқда.

Ботир ҲАСАНОВ.

АЛОҚАЛАР РИВОЖЛАНМОҚДА

Ўзбекистон Республикаси мустақиллигини биринчилардан бўлиб Туркия Республикаси тан олганилиги ва ушбу давлат билан атрофлича алоқалар ўрнатилганлиги ҳаммаимизга аён.

Бугунги кунга келиб мамлакатимизда Туркиянинг бир нечта фирмалари ва қўшма корхоналари самарали фаолият кўрсатаётганлиги қувонарли ҳолдир. Ўзбекистон Республикаси халқаро маданий-маърифий алоқаларни миллий ассоциациясида «Ўзбекистон — Туркия» дўстлик жамиятининг йиллик ҳисобот мажлиси бўлишида ана шулар ҳақида сўз борди.

Ўзбекистон ва Туркия мамлакатлари ўртасида дўстлик алоқаларини ривожлантиришда 1996 йил жамият томонидан амалга оширилган тадбирлар тўғрисида сўзлар экан «Ўзбекистон — Туркия» дўстлик жамиятининг президенти, академик И. Исқандаров жумладан шундай деди:

— Қардош ва қондош Туркия билан ҳар томонлама алоқаларимиз мустаҳкамланиб бормоқда. Албатта, икки республика ўртасидаги маданий-маърифий алоқаларни янада такомиллаштиришда бизнинг «Ўзбекистон — Туркия» дўстлик жамиятимиз муҳим кўприк вазифасини ўташи керак. Мана яқинда ассоциация раҳбарияти ташкилотчилигида биз бир гуруҳ ўзбекистонлик ёзувчи ва олимлар Туркияда бўлиб қайтдик. У ерда шу нарсанинг гувоҳи бўлдики, бизнинг «Ўзбекистон — Туркия» дўстлик жамиятимиз олиб бораётган ишларни туркияликлар ҳурмат билан эътироф этишди.

Йилгида сўзга чиққанлар бундан кейинги маданий-маърифий алоқаларни янада ривожлантириш борасида қўлинадиган ишлар юзасидан ўз тақдирлар ва мулоҳазаларини билдирдилар.

Кенгаш Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги ва республика табиати муҳофазаси қилиш давлат қўмитаси, Халқаро «Экосан» жамғармаси, Ўзбекистон ёшларининг «Бю Экосан» ўқув-услубий мажмуалари ҳамкорлигида ўтказилди.

Эркин ТУЛАГАНОВ.

ЭКОЛОГИК БИЛИМЛАР — ЁШЛАРГА

Республикамиз пойтахтида «Республика улзусиз экологик таълими муамлолари ва елорнинг ечимлари»га бағишланган илмий услубий кенгаш бўлиб ўтди.

Йилгиланлар республикада табиатни муҳофазаси қилиш муаммолари, уларни ҳал қилиш йўллари,

Республика табиати муҳофазаси қилиш давлат қўмитасига экологик таълим-тарбиясини ташкил этиш ҳамда олиб боришнинг шакли ва услублари, республика ёшларининг «Бю Экосан» ўқув-услубий мажмуалари ҳамкорлигида ўтказилди.

Эркин ТУЛАГАНОВ.

ПРЕЗИДЕНТ СОВҒАСИ ТОПШИРИЛДИ

Мамлакатимизда ёш авлодга ҳар томонлама билим бериш, истеъдодли ўқувчиларни қўллаб-қувватлашга катта аҳамият берилляпти. Тошкентдаги 41-мактабнинг 11-синф ўқувчиси Жаҳона Абдурасулова ҳақимизнинг ана шу ғамхўрлигидан баҳраманд бўлди. У эндигона 13 ёшда. Таҳрибли ўқувчиларнинг тавсиясига биноан у ҳар йили икки синф дастурини ўзлаштирмоқда. Жаҳона 1995 йилда иқтидорли болалар ўртасида инглиз тилини ўрганиш бўйича ўтказилган кўрик-танловда ғолиб чиқиб, Улугбек номидаги республика жамғармасининг биринчи даражали дипломи билан тақдирланган эди. Ўтган йили эса Амир Темур таваллудининг 660 йиллигига бағишланган «Талаба ва илмий техник

таракқиёт» республика олимпиадасида катта муваффақият қозонди. Бу тадбирда мамлакатимиз олий ўқув юрталарининг юқори курс талабалари қатнашган, улар орасида ёлғиз Жаҳонагина мактаб ўқувчиси эди. Улуг бобокалонимиз ҳаётига оид тест ва оғзаки сновларда билимдонлигини намойиш эта олган қизалоқ олимпиаданинг энг ёш иштирокчиси сифатида алоҳида муқофотга эга бўлди.

Жаҳонанинг заққолиги мамлакатимиз раҳбари Ислам Каримов эътиборидан четда қолмади. Президентимиз унга ўқимда янада катта муваффақиятлар тилаб, компьютер совға қилди. Совғани Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Тохир Орипов топширди.

(ЎЗА).

СУРАТДА: Жаҳона ойиси Оқилахон Абдурасулова билан.

Муҳаммад Амин (ЎЗА) олган сурат.

Ҳиссасдорлик жамиятларида

СИФАТЛИ КЎЗГУЛАР

Шаҳримиздаги ягона ҳисобланмиш очик турдаги «Тошойна» ҳиссасдорлик жамияти ишчи-хизматчилари январь ойи режаларини ортиғи билан бажаришди. Бу режалар асосан республикамиздаги барча мебель корхоналарининг буортмаси асосида тузилган эди.

— Ҳиссасдорлик жамиятига айланганимиздан сўнг ишларимизда бирмунча оқиллиш юз берди, — дейди назорат бўлими бошлиғи Маъмура Розикова. — Ўтган йилдаги эришган ютуқлардан чекланмаган ҳолда янги йилни ҳам зафарли бошладик. Шунинг учун ҳам бўлса керак, буортмачиларимиз керакли маҳсулотларни вақтида олиб кетдилар ва айримларини жўнатиш имкониятига эга бўлдик. Бир ой ичиде 5 минг квадрат метр кўзгу, 4 минг квадрат метр ойна ишлаб чиқариб, юртимиздаги барча мебель корхоналарига жўнатдик. Бу маҳсулотларнинг асосий буортмачилари шаҳримиздаги йирик

мебель ишлаб чиқариш корхоналаридир. Шунингдек Қува, Бухоро, Андижон, Нукус мебель корхоналари ҳам катта ҳажмдаги маҳсулотларга буортмалар беришган.

Айни вақтда истеъмолчиларимизнинг буортмаларини бажариш учун барча имкониятларимиз етарли. Чўнки муаммоларга қарамай Қирғизистон ва Россия Федерациясидан хом ашёларни таъминотчиларимиз жамғариб қўйишди. Бундан ташқари маҳсулот сифатига алоҳида эътибор қаратилган. Эришадиган ютуқларимизни ҳиссасдорлик жамиятига айланганимиздан, десак тўғри бўлади. Ишларимиз ҳар томонлама ижтимоий ҳиммага олинган. Шунингдек имтиёзли ра-

вишда тарқатилган 1-эмиссиядаги акцияларимиз учун дивидендлар олишга тайёргарлик кўришмоқда. Шу билан бир қаторда яқин кўнлар ичиде ҳиссасдорларга 2-эмиссия қимматли қоғозлари тарқатилиш арафасида.

Ақолининг тақлиф ва истаклари ўрганиб чиқилиб, ўтган йили корхона қошида фирма дўконимизни ҳам очишга муваффақ бўлдик. Бу дўкондан харидорлар хоҳлаган ҳажмлардаги кўзгу ва ойналарни сотиб олишлари ҳамда истоган буортмаларини беришлари мумкин. Яна шуниси қувонарлики, ишлаб чиқараётган маҳсулотларимизга бошқа дўконлардаги сингари устаме ҳақи қўйилмаган ҳолда сотилади. Мана шунинг учун ҳам қўллаб ҳамшаҳарларимиз фирма дўконимиз хизматидан мамнун бўлишадир.

Гули АБДУЛЛАЕВА.

Биз ва жаҳон

Спорт

ҒОЛИБЛАР ҚАТОРИДА

Москвада тезкор шахмат бўйича «Москва — 97» аънавий халқаро мусобақалари бўлиб ўтди. Унда иштирок этган юзга яқин шахмат усталари орасида 61 нафар халқаро гроссмейстер ва гроссмейстерлар борлиғи ишқибозлар ўртасида катта қизиқиш уйғотди.

Беллашувлар швейцарияча усулда тўққизта босқичда ўтди.

Турнир якунида 9 имкониятдан 7,5 очко жамғарган Россия вакили М.Красенков кўчликлари орасида энг кучли шахматчи деб тан олинди. Қувонарли томон шундаки, россиялик машҳур шахматчи Е.Свешников билан бир хил 7 очко тўплаган тошкентлик халқаро гроссмейстер С.Загребельний 2-3 ўринларни банд этишди.

Даврон НУРМАТОВ.

ШАҲАР ТЕЛЕФОН ТАРМОҒИ АБОНЕНТЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Алоқа ишчиотларини таъмирлаш юзасидан режабаси профилактика ишлари амалга оширилиши муносабати билан 1997 йилине 4 февралдан «14 февралгача Қунаев, 1 ва 2-Қунаев, Катта Миробод, Чехов, Ёлқиза, 1-Ш. Руставели, Баранов, Пирмухамедов, Чкалов кўчалари ва бу кўчага туташган боши берк кўчаларда ишчиотлар қизувчи, шунингдек «Россия» меҳмонхонасини биносида 56-АТС абонентларида вақтинчалик алоқа бўлмайд.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ТЕЛЕФОН ТАРМОҒИ ВА РАДИОЛАПТИРИШ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ.

Эркин ТУЛАГАНОВ.

БУГУНГИ КҮН НАҒАСИ

МАМПАКАТИМИЗДА

• Рассомлар уюшмаси жамоаси давлатимиз раҳбари Ислам Каримовга йўлаган мактубларида Президентимизнинг «Ўзбекистон Бадий академиясини ташкил этиш тўғрисида»ги Фармони мустақилликам эришганимиздан кейин маънавий ҳаётимиздаги энг улкан тарихий воқеалардан бири эканлигини таъкидладилар.

• Фанлар академияси раёсатида мустақиллигимизнинг 5 йиллиғи муносабати билан тақдирланган бир гуруҳ олимларга тантанали вазиятда Ватанимизнинг юксак муқофотлари топширилди.

• Гулистонда «Сирдарёда бизнес қилин» мавзусида халқаро семинар бўлиб ўтди. Унинг давомида ўтказилган виллоятга хорижий сармояларни жалб этиш бўйича тайёрланган тақлифлар дастури тақдиротиға кўра Сирдарёда янги қўшма корхоналар ва супермаркетлар очиш, замонавий меҳмонхона куриш режаланапти.

• Бош вазир ўринбосари Бахтиёр Ҳамидов раислигида ўтказилган Вазирлар Маҳкамаси умумиқтисодий мажмуаси мажлисида ушбу мажмуага кирувчи вазирлик ва идораларнинг 1996 йилги иш якунлари ҳамда бу йилги режалар муҳокама этилди.

• Франциянинг Тошкентдаги элчихонасида «Ўзбекистон» нашриёти томонидан чоп этилган француз ёзувчиси Шарл Перроннинг «Она ғоз эрталари» китобининг тақдирот маросими бўлиб ўтди.

ҲАМДУСТИКДА

• Қисқа амалий ташриф билан Москвага келган Франция Президенти Жак Ширак кеча Россия Президенти Борис Ельцин билан ўзаро муносабатлар, шунингдек Европа хавфсизлигини таъминлаш, НАТОни Шарққа кенгайтириш масалалари бўйича музокаралар ўтказди.

• Буюк Британиянинг Киевга расмий ташриф билан келган мудофаа вазирлиги делегацияси Украина Президенти Леонид Кучма, ташқи ишлар ва мудофаа вазирлиги, парламент аъзолари билан учрашди.

• Кеча Молдованинг муҳолифатчи партиялари мамлакатнинг бир қатор шаҳарларида ҳукумат сиёсатиға қарши намойишлар ўтказдилар.

• 1 февралдан эътиборан Грузияда ўлим жазоси бекор қилинди.

• Кеча Назрань шаҳри яқинида учрашган Ингушистон ва Чеченистон президентлари Руслан Аушев билан Аслан Масхадов Шимолий Кавказ республикалари ўртасидаги ўзаро муносабатларни ривожлантириш масалалари юзасидан фикр айирбошлашдилар.

• Чеченистон Президенти Аслан Масхадовнинг лавозимини тантанали эгаллаш маросими ташкилий сабабларга кўра 10 февралдан 12 февралга қўчирилди.

• Россияда 1 февралдан бошлаб табиий газ нархи уни етказиб бериш харажатларига боғлиқ ҳолда белгиланадиган бўлди. Хусусан аҳоли табиий газ учун аввалгига қараганда икки баравар қўп ҳақ тўлайдиган бўлди.

• Санкт-Петербургда квартира ҳақи икки бараварга оширилди.

• Расмий маълумотларга кўра 1996 йилда Россияда 8000 тадан кўпроқ корхона ва ташкилот жамоаси иш ташлади. Бундай норозилик тадбирларида 700 минг нафардан кўпроқ ишчи-хизматчи иштирок этди.

ХОРИЖДА

• Бухарестда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовнинг «Ўзбекистон иқтисодий ислохотларни чўқурлаштириш йўлида» китоби румин тилида нашр этилди. 30 январь кўни Руминия пойтахтидаги энг йирик «Академикитоб» магазинида бу асарнинг тақдирот маросими бўлиб ўтди.

• Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош қотиби Кофи Аннан Швейцариянинг Давос шаҳрида давом этаётган аънавий жаҳон иқтисодий анжуманида сўзлаган нутқида амалий доиралар вакилларини камбағалликка барҳам бериш, иқтисодий тараққиётни таъминлаш учун БМТ билан ҳамкорлик қилишга даъват этди. Кофи Аннан сўнгги 15 йил давомида жаҳондаги 100 дан ортиқ давлатда иқтисодий аҳвол ёмонлашганлиги, бунинг оқибатида рўй бераётган ижтимоий тенгсизлик барқарорликка жиддий хавф туғдираётганлигини алоҳида таъкидлади.

• «Толибон» ҳаракати қуролли бўлиналари Кобулдан 130 километр шимолдаги стратегик жихатдан жуда муҳим ҳисобланган Горбанд воҳсини эгалладилар.

• Тамил исёнчилари Шри-Ланканинг шимолий ва шарқий ҳудудларидаги иккита ҳарбий лагерга уюштирган ҳужумлари оқибатида ҳукумат қўшинларининг камида 30 аскар ўлдирилди. Бу мамлакатда мана бир неча йилдан бери давом этаётган фуқаролар уруши 47 минг шриланкаликнинг ёстигини қуритди.

• Сенегалда рўй берган авиация ҳалокати оқибатида асосан француз сайёҳларидан иборат бўлган 23 киши ҳалок бўлди, 29 киши жароҳат олди. Бу самолёт парвоз қилгандан сўнг бир неча дақиқа ўтгач номаълум сабабларга кўра ерга қулаб тушди.

«ОҚШОМНИНГ УШБҮ СОНИДА»

«Хулоса, айтаверсак, гап кўп. Қўя қонунчириб ўтирсан билан иш битмайди. Шундай экан, тармоқда иқтисодий ислохотларни чўқурлаштириш, айдимизга қўйилган азиятларни муваффақият билан бажариш учун тайёр ва қатъият билан меҳнат қилишимиз лозим...»

Юқорида келтирилган сатрлар «Транспорт ва йўловчи» руқни остида берилаётган мақолада олинди. Уни ўқиб чиқсангиз пойтахтимиз аҳолисиға транспорт хизмати кўрсатиш борасида амалга ошириладиган ишлар билан танишасиз.

2-БЕТ

«Яна шуниси қувонарлики, давлатишчилар ичиде нафақат Ўзбекистонда, балки Марказий Осиё мамлакатларида ҳамда Беларусь ва Украина каби давлатлардан келган кишиларни уқратиш мумкин. Бу ерда гап қайси оромгоҳ ҳақида кетмаётганини билдиргимизми? «Тўрт фасли баҳор» сарлавҳали суратли мақола билан танишсангиз шаҳримиздаги «Чиробод» санаторийси жамоасининг ишон саломатлигини сақлаш йўлидаги эзу ишларидан хабардор бўласиз.

3-БЕТ

«...Яна қизалотим ҳақида ўйлаб бошлайман. Асар у арзимаган шиптак учун йиғи-сиги қилмай, «Расмий китоб олиб бериладиган» деб йиғилганида қанчалик қувонаган бўлардимми? Сизчи, муҳтарам оқшомдон? Сизнинг фарзандларингиз нима деб жанжал қилмайдми?»

Мунтарибларини шундай баҳс-мунозаралар чорловчи мақоаларни ўқиб истасангиз бўлсангиз ушбу саҳифада бир низоғиёсини ташласиз.

4-БЕТ

Марказий Осиёда ягона ҳисобланган, Чилонзорнинг Сегибозов кўчасида жойлашган 2-автокөбинатининг жамоасининг беминнат хизматидан йўловчилар баҳраманд бўлиб келишяпти. Саройимиз қўлай имкониятларга эга, хориждаги илгор автокорхоналар билан рақобатлаша оладиган даражада. Унинг 1385 нафар ҳайдовчилари ёзининг иссиғи, қишнинг совуғи демай эл дуосини олиб келишяпти.

Маълумки, ҳозир барча соҳадаги иқтисодий муносабатлар бозор тамойиллари асосида ишлов қилинмоқда. Меҳнатдан манфаатдорлик таъминланган жойдагина ютуқлар салмоғи кўпайиб, соғлом маънавий муҳит қарор топади. Автокорхонами «Тошшаҳарйўловчилар» давлат уюшмаси тасарруфидagi 5 та таксомотор саройлардан бири ҳисобланади. Транспорт харажатлари ошган, эҳтиёт қисм, ёнилли-мойлаш маҳсулотлари қимматлашган шaroитда ички имкониятлардан мумкин қадар тўлароқ фойдаланишга ҳаракат қилинган. Сабаби аён: эндиликда ҳар қим ўз араасини ўзи тортишга мажбур. Боқимандалик билан, ёрдам қўтиб четга кўз тикадиган замонлар ўтди. Яшаш учун пул топиш керак. Бозорнинг қатъий талаби ана шундай.

Қарашлар ва муносабатлар ўзгариб бораётган эркин бозор даврида кўпчилиكنинг бошини қовуштириш осон эмас, албатта. Бунинг учун аввало раҳбарларнинг ўзи ибрат кўрсатиши керак. Бизда ҳамма — биринчи раҳбардан тортиб оддий ходимгача — меҳнат интизомига қатъий риоя қилади. Чунки интизом ишнинг аввал боши. Жамоамизнинг рўзғори катта. 2400 киши шу ердан тиркичлик ўтказиши. Муаммолар ҳам етарли. Мавжуд 1498 та транспорт воситасидан 82 таси аниқ йўналиш бўйлаб қатнайдиган маршрут-ли таксилар. Қолганини «ГАЗ-24», «Доган», «ГАЗ-31» русумли енгил машиналар ташкил этади. Тўғри, ҳаракатдаги техниканинг аксарияти эскирган, хизмат муддатини ўтаб олган. Таъмирчи усталарнинг маҳоратли қўлларига уларга қайта «жон» бағишляпти. Иш жараёнида узилиш бўлишига йўл қўйилмаётир. Ҳар кеча-кундузда шахримиз қўчаларига 450-470 та такси машинаси чиқарилади. Улар пойтахт аҳолиси ва меҳмонларнинг узогини яқин, мушкулени осон қилмоқда. Шунингдек, биз бир қатор ташкилот ва муассасаларга идоравий хизмат ҳам кўрсатамиз. Бунинг учун 512 та енгил автомашина ажратилган.

Яширининг ҳолати йўқ. Ўтган йил кўпгина транспорт корхоналари қатори жамоамиз учун ҳам ҳийла оғир келди. Нарх-наво ўсиб, тарифлар ўзгариб турган шароитда иш юртиш осон бўлмади. Иқтисодий соҳадаги мавжуд қийинчиликларга қарамай, ҳайдовчиларимиз, муҳандис-техник ходимларимизнинг фидойилиги тўғрисида йиллик режа ортиғи билан уддаланди. 65 миллион сўм соф фойда олинди. Саройдан фойдаланиш коэффициенти ошди.

Очiq турдаги акциядорлик жамиятида ишловчи барча ишчи-ҳодимлар қатори жамоа аъзоларига Ўзбекистон Республикаси Президентининг барча Фармонларига асосан ойлик маошлар ўз вақтида ошириб тўланишидан ташқари яна ҳар бир ишчи-ҳодимга ҳар ойда оқватни арзонлаштириш учун 350 сўмдан моддий ёрдам тўланади. Бундан ташқари таътилга чиқиши, даволаниши муносабати би-

Транспорт ва йўловчи

БОЗОР ИҚТИСОДИЁТИ ТАЛАБ ЭТЯПТИ

ич-ҳодимларга нонушта, тушки ва кечки овқатларни ўз танарҳи бўйича имтиёзли нархларда тарқатишни йўлга қўйди. Тўзилган ўзаро шартномаларга асосан маҳсулотларни асосий қисми «Тасм» акционерлик ташкилотидан, иссиқ нонлар эса «Богистон» корхонасидан, сўт маҳсулотлари «Тошкентсўт» ҳиссадорлик жамиятидан келтирилмоқда. Зарарли шартномаларда ишловчи ишчи-ҳодимларга (108 киши) эса ишлаган кўнлари учун махсус сўт бепул ажратилди. Бундан ташқари корхонада «ЭПАП» кўча профилакторийси мавжуд бўлиб, 70 ишчи-ҳодим имтиёзли йўлнамалар билан шу ерда даволандилар ва «Пархез таомлар» билан таъминландилар. Ижтимоий сўғурта маблағлари ҳисобидан 43 киши имтиёзли йўлнамалар олиб, «Турон», «Оқтош», «Янгийўл», «Зомин», «Чимён» ва бошқа санаторийларда даволаниб қайтилар.

Ўтган йил маъмуриятнинг асосий мақсади «Доган» автомобиллари учун олинган қарздан қутилиш бўлган бўлса, бу йилда корхона меҳнат жамоасига ажратилган акцияларни сотиб олишни тугаллаш ва ишчи-ҳодимларига кўпроқ имтиёзлар яратишга қаратилган.

Лекин оғриқ нуқталаримиз ҳам йўқ эмас. Биласиз рақобат — бозор қонуни. Замонавий бозорни бузис тасаввур қилиб бўлмайди. Бирок рақобат соғлом бўлиши керак. Очқини айтганда ҳозирча мижоз «ов»лашда устуллик ҳусусий таксичилар томонидан эканлиги ҳам рост. Бунинг баъзи объектив ва субъектив сабаблари бор. Аввало шуки, давлат таксидида юриш белгиланган тариф бўйича, яъни йўловчи ҳождийдими-йўқми бир қачиримга белгиланган 10 сўмини

тўлаши керак. Ҳусусий таксиларда эса бундай эмас. Чунки улар келишилган нархда ишлайди, эркин, муштакил. Бизда хизмат ҳақи эҳтиёт қисми, ёнилли нарҳига қараб белгиланади. Ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш учун ойига 400-500 тонна бензин керак. Топилган даромаднинг кўп қисми ёнилли-мойлаш маҳсулотлари сотиб олиш учун сарфланмоқда, десам хато қилмайман. Шу каби муаммолар, иқтисод ва таъминотдаги узилишлар ишчимизга ўз таъсирини кўрсатмоқда.

Такси автомашиналарининг мижоз қўтиб туриб қолишига баъзи нопок ҳайдовчиларнинг хизмат кўрсатишдан олдин мижозлардан «ўзларича» белгиланган йўл ҳақларини талаб қилишлари ҳам сабаб бўляпти. Бундай ҳайдовчилар камроқ ишлаб, кўпроқ фойда олишни йўлга ўзларигагина эмас, балки корхона номига ҳам иснод келтиришмоқда. Корхона маъмурияти ва касаба уюшмаси қўмитаси бундайларга нисбатан турли интизомий чораларни қўймоқда.

Беш қўл баравар эмас. Илган имкон топади. Ҳусусан Эркин Қодиров, Ҳимматилла Исмаилов, Со бир Файзиев, Бахтиёр Тўлағанов, Баҳром Мақсудов, Шўҳрат Усмонов, Олим Қодиров каби ҳайдовчиларимиз хизматидан аҳоли мамнун. Шу ўринда бир муаммони айтмоқчиман. Фикримча, шахримиз аҳолисига такси хизмати кўрсатишни янада яхшилаш учун барча қўчалар ва манзилгоҳлар очик бўлиши керак. Илгари шундай эди. Ҳозир эса аҳоли кўп тўпланадиган гавжум жойларга такси машиналарининг юриши таъқиқланган. Масалан, «Тошкент», «Ўзбекистон» меҳмонхоналари, Жанубий вокзал бекати, Тошкент «Очқопари» худудига таксиларнинг тўхташига рухсат этилмайди. Бу жойларни шахсий «ҳожатбарор» лар эгаллаб олган. Патенти борми-йўқми ҳеч қим сўриштирмайди. Биз солиқ, ДАН идораларига бир неча бор мурожаат қилдик. Улар қўлдан келганча ёрдам беришляпти. Лекин иш охирига етказилмаётир.

Бозор иқтисодиёти тўғрисида эндиликда замонавий хизмат кўрсатишнинг янги шакллари вужудга келмоқда.

Шулардан энг муҳими — ўзарувчан тариф тизимига ўтишдир. Бу нима дегани? Ривожланган мамлакатларда кун давларига қараб, йўл ҳақини турлича белгилаш тартиби жорий этилган. Айтайлик, эрталаб бошқа нарх, кундузи бошқа, тунда яна бошқа нарх. Узимизда ҳам ушбу тажрибани қўлласса бўлади. Бунинг учун, аввало, электрон-ҳисоблаш ускуналари зарур. Уларни эса биздаги мавжуд машиналарга ўрна-тиб бўлмайди. Чунки, юқорида таъкидланганидек, кўпи эски, энг асосийси, замонавий ускуналар учун мослашмаган. Автокомбинат қошида кичик корхона кўпгина эҳтиёт қисмларни ишлаб чиқариш имкониятига эга. Бахтиёр Усмонов етакчилигидаги тадбиркорлар коллeвал ва бошқа ноб қисмларни ишлаб чиқариш ташаббуси билан ҳайдовчи ва чилангарлар журматини қозондилар.

Ҳуллас, айтаверасак, гап кўп. Қўл қовуштириб ўтирган билан иш битмайди. Шундай экан, тармоқда иқтисодий ислохотларни қўрқулаштириш, олдимизга қўйилган вазифаларни муваффақиятли бажариш учун ғайрат ва қатъият билан меҳнат қилишимиз лозим. Вазифа эса битта — йўловчиларга намунали, замонавий транспорт хизмати кўрсатишдан иборат.

Фарход НУЪМОНОВ,

2-автокөбинат касаба уюшмасининг раиси,

Шундай қилиб, ягона мақсад сари интилган бир гуруҳ биолог, кимёгар, ўсимликшунос ва бошқа фан соҳиблари бирлашган ҳолда «Зухра» фирмасини вужудга келтиришди. Улар ўлкамизнинг бой ўсимлик оламини инсон манфаатлари йўлида хизмат қилишини мақсад қилиб қўйдилар.

Водий, тоғ ва қўлнинг хушбўй ўсимликларидан эфир мойи оли-на бошланди. Бугунги кунда фир-манинг имкониятлари кенгайиб жаҳоннинг кўпгина мамлакатлари-га танила бошланди. «Зухра» ил-мий-ишлаб чиқариш фирмаси ди-ректорининг ўринбосари, биоло-гия фанлари номзоди Ҳожиак-бар ака Орифқўжаев биз билан суҳбатда бугунги кунда амалга оширилаётган ишлар тўғрисида қўйидагиларни гапирди берди:

— Тинмай олиб боришган меҳ-нат самараси натижасида ўлка-мизда ўсаётган 40 дан ортиқ

ди. Бу ишлар ижобий натижаларни бермоқда. Мисол учун ўтган йил декабрь ойида бўлиб ўтган Тошкент шаҳар товар ишлаб чиқарувчи-лар ва тадбиркорлар палатаси то-монидан ташкил этилган иккинчи

Яшил дорихона

ТОЗА МАҲСУЛОТЛАР

хушбўй доривор ўсимликлар ўрга-нилиб, 16 хил эфир мойлари аж-ратиб олинди. Уларнинг сифат да-ражаси учун жаҳон талаблари асо-сида сертификация берилди. Хуш-бўй мойлар ҳусусиятлари фирма таркибига ташкил этилган илмий текшириш марказида ўрганилди.

«Ўздастандарт» рухсати асоси-да текшириш ишлари қучайтирил-

савдо-саноат ярмаркасида янги маҳсулотларимиз билан иштирок этдик. Ярмаркада жуда кўплаб иш-тирокчилар қўларга қарши воси-та, ваннани хушбўйлантириш, шам-пунь, яхна ичимликларни хушбўй қиладиган турли қиёмлар, данак мойлари, табиий бўёқлар, қуюқ, суюқ ва қуюқ ҳолдаги экстрактларга

катта қизиқиш билан қарадилар. Бундан ташқари биз Россия, Франция, Ҳиндистон, Покистон, Англия, Португалия ва бошқа мам-лакатлар мутахассислари билан ҳамкорлик қилиш режаларини ҳам тузиб олдик. Малакали мутахас-сисларни чорвақилик учун янги фермент ишлаб чиқарганимиз кўпроқ қизиқтирди. Чунки бу фер-мент экологик жиҳатдан тоза маҳ-сулот ишлаб чиқариш заминини бера олади. Шунга асосланиб бун-дан кейин ҳам ўз табиий бойлик-ларимиздан янги-янги маҳсулот-лар яратиш ва уни ҳаётга тадбиқ этиш йўлидаги олий мақсадимиз сари тинмай изланишлар олиб бо-раверамиз.

Баҳодир МАХМУДОВ,
Гулнора МУМИНОВА.

Конструктор Шўҳ-рат Отаметов икки йилдан бери пахта тозалаш бўйича очик турдаги иштисолаш-тирилган конструк-торлик бюроси акцио-нерлик жамиятида меҳнат қилади. У касбини жуда севади. Шунинг учун зиммаси-даги вазифаларни ку-тиланидан ортиқ қи-либ адо этади.

СУРАТДА: Шўҳрат
Отаметов.

Усмон Усмонов
олган сурат.

Республикамиз солиқ идоралари тузилмалари тобора ривожланиб бормоқда. Албатта, бу жараён бюджетта солиқ тушумлари ва мажбурий тўловларнинг ўз вақтида тушуши устидан назорат механизмининг такомиллаштириш, ўз вақтида тўланмаётган солиқ ва тўловларни ундириш, тўлов тартиб-тини мустаҳкамлаш заруратидек ҳаётий талаблардан келиб чиққан ҳолда амалга оширилмоқда.

Тошкент шаҳар солиқ бошқармаси ва унинг туман бўлиммаларида ташкил этилган янги бўлимлар ҳам худди ана шундай қайрили мақсадлар учун хизмат қилади. Яъни, мuddатда тўланмаган солиқлар ва тўловларни ундириш ҳам-да солиқлар ва бюджетта тўловлар бўйича қарзларни қарздор корхонанинг мол-мулкдан ундириш бўлими ваколати доирасига ўз вақтида тўланмаган қарзларни қарздор корхона мол-мулкидан мажбурий тарзда ундириб олиш ва қийматини қоплаш мақсадида сотиш ҳуқуқи берилди.

Корхона ва ташкилотларнинг бундай оғир аҳволга тушиб қолишларининг сабаби эса оддий: улар ўзаро ҳисоб-китобларни ўз вақтида ва тўғрйликча амалга оширмаганликлари, кейинчалик улар ҳисоб рақамиди пул маблағларининг тугаб, тегишли солиқ тўловларини тўлаш имкониятидан маҳрум бўли-шигача олиб-келади. Шу сабабдан, ўзаро тўловларни вақтида амалга оши-риш ҳозирги кунда муҳим аҳамият касб этмоқда.

Биз янги бўлим бошлиғи Владимир Николаевич Ястребов билан амалга оширилаётган ўзига хос ишлар ҳусусида суҳбатлашдик.

Солиқ хизмати

ВАҚТИДА ТЎЛАШ ШАРТ

— Юқоридаги муаммо бизларни анчадан бе-ри қўйиб келаётгани сабабли, янги бўлимнинг тузилишига қадар ҳам солиқ идоралари корхоналарнинг мuddатда тўланмаган солиқ ва тўловларини ундириш бўйича тегишли чора-тад-бирларни амалга ошириб келарди, — дейди Вла-димир Николаевич. — Инқасса тўлови топи-риқларини бериш, солиқлар ўз вақтида тўла-маганлиги учун пеналар ёзиш, тўлов тартиб-тини текшириш, жойларда тушунтириш ишларини олиб бориш шулар жумласидандир. Эндиликда эса бу соҳадаги ишларни янада қатъият ва кес-кинлик билан олиб боришимиз. Зеро Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Бюджет билан ҳисоб-китоблар учун ҳужжалик юритувчи суб-ектларнинг масъулиятини ошириш чора-тад-бир-лари тўғрисида»ги Фармонида мувофиқ Вази-рлар Маҳкамаси тегишли қарор қабул қилди. Шу-нингдек, бюджетта мuddатда тўланмаган со-лиқлар ва мажбурий тўловларни корхона ва та-шкилотлар мол-мулкдан ундириш бўйича низо-м ҳам тасдиқланди. Шу тарзда барча қарздор корхона-ташкилотлар олдиға оғир ва жуда ўринли талаблар қўйилди.

— Демак, корхонанинг моддий маблағ-лари бўлмаса, улар ишлаб чиқариш ас-боб-анжомлари, идора мебеллари, хиз-мат машиналари ва бошқа мол-мулклар билан ҳисоб-китоб қилишлари лозим экан-да?

— Албатта. Бу масала кўпчилик ўйлагандек оддий ва осон кенадиган жараён эмас. Зеро, бюджетта тўланмаган тўлов ва солиқларни ун-диришнинг ўз тартиб-қоидалари ишлаб чиқил-ган. Дастлаб солиқ идораси солиқ ва тўловлар-нинг ўз вақтида тўланмаганлиги сабабли қар-здор корхона мулкдан тўловларни ундириш ҳа-ракатларини кетаётгани тўғрисида ёзма талабно-ма — билдириш хати юборади. Тўлов икроси учун бир ойлик мuddат белгиланади. Иш шун-да ҳам қўнқарили битмаганида эса ҳужжалик судига даъво аризаси бериллади. Бунда фақат ҳужжалик суди қарори асосидида бюджетта қарздор кор-хона мол-мулкдан қарзларни ундириш мумкин

бўлади. Бу юмуш солиқ идоралари томонидан амалга оширилади.

Ҳозирги кунда бизнинг туман инспекция-ларимиз материаллари бўйича 130,3 миллион сўм-лик мол-мулкдан қарзларни ундириш бўйича ҳу-жаллик судларининг қарорлари чиқди.

Бундан ташқари 2,5 мингдан ортиқ корхона ва ташкилотларга мuddатда тўланмаган солиқ ва тўловларни бир ой мuddат ичида қайтариш тўғрисида талабномалар топширилди.

Қўланаётган янги усулларнинг ўз самараси-ни бераётганини ҳам таъкидлаб ўтиш ўринли-дир. Бинобарин, солиқ идоралари ходимлари то-монидан амалга оширилаётган шу йўналишдаги самарали фаолият натижасида корхоналар ўз ҳи-соб рақамларини маблағ билан тўлдириш учун қўшимча манба-воситаларни излаб топиш ҳа-ракатида тушундирилди. Натижада қарздор корхоналар-нинг қўпчилиги бизнинг талабномаларимизга му-вофиқ 2,8 миллиард сўмлик ўз қарзларини тў-лашга имкон топдилар.

Шуни ҳам айтиб ўтиш жоизки, корхонанинг ҳисоб рақамиди ҳам, нақд пул билан ҳам мабла-га бўлмаган тақдирда мuddатда тўланмаган тў-ловлар микдорини қарздор корхона тақдирла-рини ҳам ҳисобга олган ҳолда унинг мол-мулк-нинг ҳар хил турларидан ундириш мумкин. Бун-га қийматли қорғозлар, валюта қийматлари, иш-лаб чиқаришга алоқаси бўлмаган ишчиошлар ас-боб-анжомлари, енгил автотранспорт воситала-ри, офисларни безаш анжомлари кириши мум-

кин. Иккинчидан, қарзларни ундириш тайёр маҳсу-лот, ишлаб чиқариш жараёнида иштроқ этмайди-ган моддий бойликларга дахлдор бўлади. Учинчи наъбатда эса қарзлар ҳам ашё ва материаллар, дастхоналар, асбоб-анжомлар, бино ва ишчиошлар, шунингдек, ишлаб чиқаришнинг бошқа асосий воситалари ҳамда энг сўнгги чора сифатида бошқа шахсларга ижарага берилган мулк, шартномалар бўйича берилган қарзлар, прокат ва бошқа воси-талардан ундирилади.

— Ишининг бундай туш олиши корхонанинг тўла банкотта учралиги олиб келмайдими ахир...

— Банкротлик тўғрисидаги ишлар, бу — ҳўжа-лик суди алоҳида ҳуқуқлари доирасига кирадиган масаладир. Банкротлик тўғрисидаги ишни қўзға-тиш ҳусусидаги қарор Ўзбекистон Республикаси-нинг «Банкротлик тўғрисида»ги Қонунда қўзда ту-тилган тартиб-қоидаларга асосан қабул қилинади. Мабодо шундай қарор чиққан бўлса, қарздор кор-хона мулкни ҳисобидан мuddатда тўланмаган тў-ловларни ундириш ва унга жарима солиш чорала-ри қўлланилади.

— Шу ўринда яна бир муаммонинг туғи-лиши табиийдир. Модомики, иш қарздор корхона мол-мулкдан қарзларни ундириш жараёнигача бориб етган экан, ахир ҳар бир мол-мулк ўз қийматига эга ва ушбу қиймат микдорини мутахассислар белгиллаш дар-кор эмасми?

— Жуда ўринли савол. Бунинг учун шартнома-вий асосларда масъулатчилар сифатида бугаттер-лар, товаршунослар, муҳандислар ва антиқий буюм-лар мутахассисларини жалб этишни қўзда тутган-миз.

— Ундирилган (мусодара қилинган) мол-мулк савдосдаги тартибда амалга оширила-ди?

— Бу фаолият шартнома — воситавий асослар-да ёки қимматли савдолари орқали бажарилади. Ундирилган мол-мулк савдосидан тушумлар туши-ши давомиди банк бу тушумларни қарздор корхо-на ҳисоб рақамига ўтказиб боради. Худди ана шу маблағлардан бюджетте тегишли тўловлар — мuddатда тўланмаган қарзларни қайтариш, қарздор корхона мулкни мусодара қилиш билан боғлиқ бўлган ундириш, баҳолаш ва сотишга оид солиқ идоралари сарф-харажатлари тўланади.

Хулоса сифатида шунини айтишимиз мумкинки, бюджетта мuddатда тўланмаган солиқлар ва маж-бурий тўловларни қарздор корхонанинг мол-мулк-дан ундириш тартиб-қоидалари тўғрисидаги Ни-зомда бу жараёни амалга оширишнинг бўли йўл-йўриқлари, йўналишлари қўзда тутилган. Оқорида айтиб ўтилганидек, Тошкент шаҳар солиқ бошқар-масининг янги — мuddатда тўланмаган солиқлар ва тўловларни ундириш ҳамда солиқлар ва бод-жетта тўловлар бўйича қарзларни қарздор корхо-нанинг мол-мулкдан ундириш бўлими томонидан ўз вақтида тўланмаган қарзларни қайтариш талаб ва усуллари, мусодара этиладиган мол-мулкнинг қийматини баҳолаш жараёнининг тегишли шаклла-ри муфассал ишлаб чиқилди. Шу мавзуда туман солиқ инспекцияларига қатор семинар-көнгашлар ўтказилди, уларга тегишли ҳужжатлар маҳкум жу-натилди. Энди эса бу борада янада фаол ҳаракат қилишнинг вақти келди.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

Ўзбек халқи азалдан меҳр-муруватли халқ ҳисобланади. Буни, पोшона териси эвазига тўплаган маблағидан маҳаллага тўй бериши каби айналаридан ҳам билса бўлади. Айниқса меҳр-муруват ёрдами ташкил этувчи жамғармаларнинг савобли иш қилишга эътибор бераётганлиги диққатга сазовордир. Бундай жамғармалардан бири Қизил Ярим Ой жамиятида ҳам бор.

Мурувват

САВОБ ИШНИ ҲАР КИМ ҚИЛИШИ КЕРАК

Халқаро Қизил Ярим Ой ва Қизил Хоч ҳаракатининг Ўрта Осиё-даги ягона аъзоси бизнинг Ўзбекистондир. Республикада «Но-гиронларни ижтимоий ҳимоя қилиш тўғрисида» Қонун қабул қилин-ганига анча бўлди ва бу тадбир ҳар бир ҳокимлик режаларидан жой олган. Тошкент шаҳар ҳокимининг ўтган йил декабрь ойида «Ўзе-бистон Қизил Ярим Ой жамияти Тошкент шаҳар қўмитаси жамғар-масига хайрия йиғиш ойлгини ўтказиш тўғрисида»ги қарорига асо-сан ҳар бир туман ҳокимликлари Қизил Ярим Ой жамиятларининг фаолиятини такомиллаштириш мақсадида хайрия йиғиш ойлгини ўт-казишди. Собор Раҳимов туманида бу мурувват ойлгини шу кўнлар-да ҳам давом этляпти. Бу ҳақда туман Қизил Ярим Ой жамияти раиси Ҳуриниса Холбоева билан суҳбатлашдик.

— Ҳуриниса Ҳўраева, хайрия йиғиш ойлгининг асо-сий мақсади қандай?

— Табиат турли мўъжизаларга бой ва аксинча бировнинг ёрда-мига муҳтожларга ҳам. Инсонларнинг баъзилари ногиронлиги ту-файли меҳрга ташна бўлса, яна бировлар яқинлари йўқлиги учун эътиборга зор. Туманимизда ана шундай одамларга мурувват кўр-сатуви 7 та интернет бор. 1,2-мурувват уйлари, 100, 102, 106-ноги-ронлар мактаб интернатлари, 22-меҳрибонлик уйи ва Республика микёсидидаги ўруш ва меҳнат фахрийлари пансионати шулар жумла-сидандир. Булардан ташқари худудимизда 200 га яқин ёлғиз қария-лар истискомат қилинади. Буларнинг ҳар бири ижтимоий ва табиий ёрдамга муҳтож. 15 январдан эса туманимизда Қизил Ярим Ой жамиятига хайрия йиғиш ойлгини ўтказиш тўғрисида туман ҳокимли-гининг қарори чиқди ва ҳозир бу ойлқк давом этмоқда. Хайрия йиғиш ойлгинини ўтказишдан асосий мақсадимиз мурувватга ташна кўнғилларга малҳам бўлиш, аҳоли зич жойлашган худудларда тиб-бий — ижтимоий хизмат ноналари ҳамда ногиронлар реабилитация-си (даволаш, дам олиш, ўқитиш ва ҳунар ўргатиш) учун бино ёки хона ташкил этиш кабилардан иборат.

— Муборак рамазон ойида бўлаётган савобли тадбирда кимлар ёки қайси ташкилотлар мурувват ёрдамлари кўр-сатишди?

— Чет эл ташкилотларидан «Мерси Продакт», «Марказий Осиёга беғараз ёрдам» кабилар, «Жиҳоз», «Тасм» фирмалари, «Малика» ҳис-садорлик жамияти, туманимиз маданият бўлими маблағлар ўтказишди. Бир нарсига эътибор қаратиш лозим, ҳатто кўзи оқизлар меҳнат қи-ладиган корхона ҳам ўз маблағини ёрдам тарихида ажратишди.

Туманимиз шифокорлари, солиқ назоратчилари, халқ таълими бў-лими ва бундай фаолият рўйхатини яна давом эттириш мумкин. Шундай бўлсада олдимизда ҳамини фаолияти ва имкониятларини кенгайтириб етим-есирлар, қариялар, кам таъминланган оилалар ҳамда ногиронларга, ёрдамга муҳтож бошқа тоифадаги кишиларга меҳр-шафқат хизматини кўрсатиш вазифаси доимий бурч бўлиб ту-рибди.

Маълумки, туманимизда пойтахтнинг бошқа худудларига нисбатан олий ўқув юртлари, бозорлар, савдо шохобчалари, йирик корхона-лар, халқаро ташкилотлар кўп. Биз уларни Қизил Ярим Ой жамияти билан ҳамкорликка чақирамиз.

Фарида ТОҶИБОЕВА ёзиб олди.

Ҳамшаҳарларимиз

УМР МАЗМУНИ

Ҳаётда шундай ин-сонлар бўладики, улар самимийлиги, диққат-лиги, ҳусусан, меҳри-бонлиги билан ҳар кан-дай даврга эҳти қай-фият бағишляйдилар. Меҳнатимиз, кўндалик турмушимиз янада за-вқли, баракали, файзли ўтиши учун муносиб улуш қўшади. Асли-да яхшининг шарофати, деб мана шунга айтиш-са, ажаб эмас. Бугун ҳи-жа қилмоқчи бўлган Аб-рор Эшонқўжаев ана шундай ҳурмат-эҳти-ромга сазовор камтарин инсон.

Кишининг энг биринчи фазилати бу эртанги кунга, ўзи-нинг қилаётган иши одамлар

Бу оромгоҳ ҳамиша республикамизнинг турли вилоят ва туманларидан таъриф буюрган меҳнаткашлар билан гавжум ва фойдали. Қумга туҳум қўмасанг пишадиган саратон палласидан ёқуд оппоқ паркларга қўмилган қиш мавсумидаги, биз юқорида тилга олган «Чинобод» санаторийсидан дам олувчилар қадами узилмайдди. Бу сўлим масканнинг манзарасини қаламга олиш гоҳида мароқли. Анвойи гуллар хушбўй ҳид таратиб турган хиёбонлар, қишн-ёзн қўмқўқ либосдаги дарахтлар, мевазорлар, узумзорлар, усти ёпиқ қишқи боғлар — ҳамма-ҳаммаси дам олувчилар кайфиятини кўтариб, инсон саломатлигига асослиқ қўшиш учун хизмат қилади. Бу кутлуг даргоҳда бир вақтнинг ўзига 500 га яқин бемор дардига шифо топиб соғлиғини тиклайди.

Ўзбекистон қасаба уюшмалари федерацияси кенгаши санаторий-курортлар тасаруфидидаги «Чинобод» санаторийси бундан 50 йил муқаддам 75 ўринли ҳарбий госпиталь ўрнида ташкил топган. Утган давр мобайнида санаторий тобора кенгайиб борди, 22 гектарлик ҳовлисида замонавий бинолар, даволаш кабинетлари, 250 ўринли клуб, ёзги ва қишқи кинотеатр, ошхона, чойхона, дўкон, кутубхона, спортнинг қўл-гина турлари билан шугулланиш учун спорт майдончаси, хоналари, гимнастика зали ва кўплаб маиший хизмат кўрсатиш хохобчалари қурилиб, фойдаланишга топширилди. Айниқса, шифохона ҳудудидида 1554 метр чуқуридан бурғу қудуғи орқали Тошкент маъданли сувининг чиқарилиши сиҳаттоҳнинг доврғини янада оширди. Бугунги кунда ушбу 58—65 ҳароратли, таркибиди ҳам ишқорли, сульфат, натрий ва бошқа элементларга бой ушбу маъданли сувдан турли касалликларни даволашда унумли фойдаланмоқдалар.

Санаторий асосан сунуқнали сариқ касаллиги, қабзият, ўн икки бармоқли ячак, ошқозон яраси, гастрит каби хасталикларни даволашга мўлжалланган. 1996 йилнинг июль ойидан бошлаб янги 50 ўринли гинекология, 30 ўринли она ва бола бўлимлари фаолият кўрсата бошлади. Шунингдек қандли диабет хасталигига чалинган беморлар учун ҳам 20 ўринга мўлжалланган бўлим ташкил этилди.

Бошқа шифо масканларидан фарқ қилган ҳолда деярли қараш даволаш усуллари физиотерапевтик муолажаларга асосланган. Куну тун даволаш ва ташхис бўлимлари, жумладан, шифобахш маъданли сув, сув ости массажи, циркуляр душ, балчик, озекерит, шағам, йигирмадан ортқ хонада юздан зиёд паст ва юқори кучлианили куваат билан даволайдиган бальнеологик бўлимлар, шифобахш жисмоний тарбия зали, аэросолярий, ингалаторий, рентген, уқлаш, ректороманоскопия, стоматология хоналари, фитотерапия, биокимё, бактериология ва клиник лабораториялари беморлар хизматига.

Бу ишларга билимли, зеҳили, ўқир таърибали 27 нафар олий тоифали шифокор, 42 нафар тиббиёт ҳамшираси ва ўнлаб ходимлар жалб этилган. Ўз ишига фидойи, таърибали мутахассислар аппаратлари омиқкорлик билан бошқариб, одамларнинг дардини енгиллаштиришга ҳаракат қилишади. Ҳар бир шифокор беморларни даволаш билан бир қаторда мунтазам равишда малакаларини ошириб борадилар. Физиотерапевтик муолажалар ва янги дориларнинг беморларга таъсир даражаси ва улар танасидидаги ўзгаришларни кузатиб боришда илмий изланишлар натижаларига суянадилар. Мунтазам олиб бориладиган илмий-тадқиқотлар бўйича турли маърузалар ташкил этилади ҳамда физиотерапевтлар учун ёрдам тариқасида тавсияномалар, қўлланмалар тузилади.

— Саломатлик — ранг-баранг ҳаёт дунёсига фаол ва чуқурак қириб боришидир, — дейди биз билан суҳбатда бош шифокорнинг даволаш ишлари бўйича ўринбосари, тиббиёт фанлари номзоди Назира Шайхова. — Бунинг учун санаторийимизга таъриф буюрган ҳар бир беморни тиббий қўриқдан ўтказиб, аниқ ташхис қўйишга ҳаракат қиламиз. Шунингдек, уларнинг руҳий оламиди билишга интиламиз. Ниҳолки авайлаб параварши қилгандай беморларнинг истаклари, қувончу ташвишларини англаган ҳолда дардларига маъна бўлиш ҳар бир шифокорнинг вазифасидир. Даволашга келувчиларнинг ёши, табияти, кайфияти ва соғлиғи турлича бўлганидан ҳар бирининг қўлғига йўл топиш, хизматимиздан қониқиб, дардларидан фориғ бўлишлари учун даволочи шифокордан тортиб, ҳамшираю анағаларгача ўз касбининг

фидойиси, бемор меҳрибонлари бўлмоқлари лозим. Очiq чехра, хушқабият, топиб айтилган ширин сўз ҳар қандай доридан кучли.

Тиббиёт алломалари ҳам даволашда сўз сеҳри — психотерапиянинг аҳамиятига юқори баҳо беришган. Замонавий тиббиётда олимлarning аниқлашча, сўзнинг таъсир кучи ёрдамида инсон жисмидаги медиаторлар, гормонлар, биологик моддалар таркибиди жиддий ўзгаришлар содир этилади. Юракдан айтилган самимий сўз юракка йўл топади. Шу муносабат билан даво масканимизда психотерапия кабинети ташкил этдик. У ерда сўз сеҳри, яъни психотерапия ёрдамида даволаш сеанслари мунтазам ўтказиб турилади. Сеансга қатнашиш истагини билдирган беморнинг ҳар қайсиси учун ўзига хос усуллар алоҳида-алоҳида тарзда танлаб қўлланади. Айниқса, қон босими таърирланган, асаб хасталиқларида руҳий сиқилиш ҳолатлари, уқлай олмайд дориларга руду қўйган беморлар учун бу усулдан фойдаланиш аажойиб самаралар бермоқда. Бошқа хаста-

ларда шифо масканимизга таъриф буюрган беморларни тиббий қўриқдан ўтказиш натижасида унинг йўлнамасида кўрсатилган бир эмас, балки, бир неча касаллик аломатлари борлиғи маълум бўлмоқда. Биз ҳам ўз навбатида уларни барча дардларидан фориғ бўлишлари учун ҳаракат қиламиз. Қўшимча даво муолажаларини белгилаймиз. Баъзан шунчаки дам олиш мақсадида келган одамлар ҳам уқраб туради. Ахир айтадиларку: «Яхши дам — меҳнатга ҳамдам» деб. Уларни ҳам тиббий назоратдан ўтказамиз, агар лозим топилса даво муолажаларини тайинлаймиз.

Бу ерда малакали тиббий хизмат кўрсатиш учун зарур қўлайликлар муҳайё. Айниқса, санаторийга таъриф буюрган қўнлари оқсаб ёки бировлар ёрдамида келган кишилар 24 кунлик даволаш курсларини ўтаб бўлган, тетик-бардам одимлаб хайрлашгани ҳузурлиқда қиришганда гоҳ хурсанд бўламиз. Ахир шифокор учун беморининг соғайганини кўришдан ортқ қувонч борми? Демак, унинг атрофида парвона бўлиб, қилган меҳнатларимиз, олган муолажалари, сарфлан-

ниш, ҳам соғлиғимни тиклаш мақсадида шифо масканига йўлланма олиб келдим, — дейди бухорлик Саъдулла Насруллаев. — Ўзим муҳандис бўлиб ишлайман. Баъзан вақтида оқватланишни ҳам унутиб қўярдим. Охир-охибат ошқозон хасталигига чалиндим. Ҳар кимнинг соғлиғи ўз қўлида эканлигини энди тушундим. Келган кўнларим саломатлиғимни айтирли яхши эмас эди. Маана уч ҳафтадан ҳам ошиб қолди, ўзимни анча ўнглаб олдим. Шифокорларнинг юқори малакали хизмати, ҳамшираларнинг ширинсўзлиги, югуриб-елиб сизга парвона бўлишини тасвирлашга тил ожиз. Егулик, озиқ-овқатдан таққилиш сезмаётимиз. Энди фақат шу шифо масканида даволанишга аҳд қилдим.

— Бу даргоҳда бўлган одам бошқа жойга боргиси келмайди, — дея суҳбатга аралашади сирдарёлик Баҳодир Набиҳонов. — Ўзим учинчи марта келиб даволанаётиман. Келган кўнларим бод касали турғу қилиб, юришим қийинлашиб, қўлимни қўтаролмай қолгандим. Мени шифобахш балчик, маъданли ванна, электр асбоблари нури билан даволашди. Айниқса, психотерапия даволаш сеанслари ҳам ўз таъсирини ўтказмай қолмади. Яна бир келиб даволаниб кетмоқчиман...

— Замонавий тиббий усулларни айтмайсизми, — дейди ўзини Саодат Шеронова деб таништирган жиззахлик бемор. — Кўпгина шифо масканлари ходимлари ҳавас қилиб қарашса ажаб эмас. Асосан ошқозон хасталиғи безовта қиларди. Бу ерга келган гинекология ва бошқа хасталиқлар ҳам бор эканлиғи маълум бўлди. Биратўласи касалликлардан фориғ бўлай деб астойдил даволанишга киришдим. Ўзингиз биласиз, аёл киши иш ва уй ташвишлари билан бўлиб даволанишга ҳамма вақт ҳам фурсат топа олмайдди. Шифокорларга катта раҳмат, бир қатор дардларимдан ҳалос этиб, соғлиғимни қайтаришмоқда.

Бу тарздаги суҳбат, бўлимларни айланиш узок давом этди. Барча ҳолда илқ гаплар эшитдик. Дарҳақиқат Саодат опа айтганларидек, муолажаларнинг самарали бўлиши ўз вақтида қўйилган тўғри ташхисга боғлиқ. Илғари шифокорлар қайси аъзо органданини аниқлаш учун узок бoш қотиришарди, ташхис қўйишда гоҳида хатолиққа ҳам йўл қўйиларди. Ҳозирги замон тиббиёт фани уқулари бу кемтиқликларга барҳам берган. Бугунги кунда сиҳаттоҳ ихтиёрида бир қатор замонавий жиҳазлар шифокорлар ҳамда беморлар оғирини енгил қилмоқда. АЛҚА-500 ва гастродифиброскоп каби қимматбаҳо япон тиббиёт аппаратлари яқин кўнларгача санаторий шифокорлари учун фақат орзу эди, холос.

Насим Зуфаров бошчилиғида санаторий жамоасининг халқ саломатлиғига йўналиш қилаётган ва режалаштираётган ишлари талайгина. Бу ишларни амалга оширишда физиотерапия бўлимининг мудри Фарида Жаҳонгирова, бошлар бўлими мудри Дилором Зуфарова, психотерапевт, тиббиёт фанлари номзоди Абдували Носиров, шифокорлардан Галина Григорьевская, Насим Раззоков, Ҳолида Очилова, Мақсуда Мадаминова, Любовь Старигина, ҳамширалардан Зухра Расулова, Муҳаббат Султонова, Анастасия Крей, Муҳаббат Султонова, парҳез таомлар бўйича шифокор Амалия Чанишьева, русчада олиш бўлимининг соҳибаси Василия Сагитова ҳамда бош ошпаз Зокир Екүбев ва бошқаларнинг номини келтириш мумкин.

Бугунги кунда «Чинобод» санаторийсининг доврғи тобора узокларга таралмоқда. 1990—1991 йилларда бор-йўри 900 киши атрофида беморлар даволанган бўлса, сўнгги йилларда бу сўлим шифо масканида ҳар йили 7—8 минг атрофида дам олувчилар келиб саломатлиқларини тикламоқдалар. Яна шуниси қувончлики, даволанувчилар ичиди нафақат Ўзбекистондан, балки Марказий Осиё мамлакатларидан ҳамда Белоруссия ва Украина каби давлатлардан келган кишиларни уқратиш мумкин. Санаторий йўлнамасига тўланадиган маблағнинг асосий қисмини ўжалик, қорхона, ташкилотлар қасаба уюшмалари ҳисобидан қопланаётганлиғи меҳнаткашларнинг яхши ҳордиқ қиқариб, даволанишларига имконият яратмоқда.

Дония ЗОКИРОВА. СУРАТЛАРДА: 1. «Чинобод» санаторийсининг бош шифокори Насим Зуфаров. 2. Гастронтеролог Мақсуда Мадаминова беморни тиббий қўриқдан ўтказмоқда. 3. Шифокор Галина Григорьевская ва катта ҳамшира Зухра Морозова компьютерли ЭКГ аппаратида беморнинг юрак фаолиятини текширмоқдалар. 4. Ҳамшира Зухра Расулова физиотерапевтик муолажа пайтида.

Рашид Галиев олган суратлар.

Масалан, қаерда, қачон турилганман. Бухоро вилоятининг Шифиркон туманида. 1937 йилда (февралнинг бoшида) таваллуд топганман, дейман. Биринчи шеърингиз, илк китобингиз қачон босилган? Одатда инсондаги бирор касб ё ҳунарга қизиқиш болаликдан бошланади. Мактаб партасига ўтирган-даёқ кимнинг қайси фанга иштиёқи маълум бўлади-қолади. Ким адабиётга, ким физикага, ким астрономияга, ҳоказо ва ҳоказо. Шу каби мен ҳам дастлабки машқимни 4-синфда қоралаганман. 1954 йилда қалдирғоч шеърим, 1961 йилда илқ китобим чоп этилган, дейман. Бу ҳам майлия, энг яхши кўрган шеърларингиздан ўқиб берсангиз, деб сўрашганда роса қуйналаман. Китобимни варақлайман, энг суюкли шеърим қай бири экан? Гоҳида барисини бир бошдан ўқиб бергим келади. Гоҳида эса йўқ, ҳали энг яхши кўрган шеъримни ёзмаган эканман, деб афсусланаман.

Тўрт фарзандим ва невараларим мен учун нечоғлиқ азиз бўлгани каби, шеърларим ҳам шу қадар суюкли туолади. Йўқ, бу мақтаншишдан эмас, асло ўндок ўйламанг. Айтмоқчиманки, иход ва фарзанд ҳар иккаласи ҳам баббаравар меҳнат ва заҳмат меваляридир:

**Бир қўлимда болам, бир қўлимда қалам,
Иккисига баробар онам.
Болам билан қалам ташласин қадам,
Иккисига баробар ёнаман.
Қалам ором топса, уйғонур болам,
Болам уқлаганда қалам уйғотур,
Шеър дарди тинчитмас, бирпас бермас дам.
Тўққиз ой, тўққиз кун бир шеър ўйлатур.
Тутилган шеър мавжси сизгамайди дилга.
Боламнинг юзидан ўлиб яшайман.
Қўлдаги қаламим кирмаса тилга
Қоғоздай гўжмиллаб дилини гашлайман.**

Ёшлиқнинг ўзига хос сеҳрли оламидан ўзгача лаззат борми! Илк севги умринг охиригача шамчирқай ёнади қалбингда. Зеро «Севги ёнига борганлар ҳам, бормаганлар, дурустроғига боролмай» қолганлар ҳам йўқ эмас. Бу баъзан хаёнинг, андиша ва ору номусининг ҳамда мағрурликнинг қучилиғидан ишора бўлса керак. Ўзбек қизларидаги ибони, ифратни энг бебаҳо фазилат деб биламан. Бу олижаноб ҳислатни «Қиз узатдик ёр-ёр»имда ифода этишга ҳаракат қилганман:

**Келинчақнинг ҳарир экан оқ рўмоли,
Тулинойдай жияваларан гул жамоли.
Ҳазиллашиб рўмолини асти тортманг
Келин бўлган билар келин аҳволини.**

Менинг тасаввуримдаги келинларга ҳамиша астойдил бахт ва зўғулик тилайман. Ўзбек аёли ҳаёси афзалдан ҳам афзаллиғи учунми, у ўз қалбидидаги муқаддас туйғуларини ҳам баралла овозда ошқор этишга ботинолмайди, сир тутайди, худди денгиз тубида ётган марвариддек асрайди. Илоҳи борица садоқатини амалда ифода ва исбот этмоқда интилади. Табиийки, қиз ўз ота-онаси уйда «қўнғил қони»дан оламга келиб, сийланиб, камол топгач, би-

Дийдорнашув

ШЕЪР ДАРДИ ТИНЧИТМАС...

Ҳар гал мухлисларим билан ўтган учрашувларда айрим анъанавий саволларга жавоб беришимга тўғри келади.

ровнинг уйига келин бўлиб тушгандан кейингина ҳақиқий, асосий бахтини топади. Танлаган гул ўз тувагига тушади, йўқми — ҳамма гал ана шунда. Бу нозиккина гулгинани ҳазон этишмаса, унинг илдиз отиб кетишига имкон яратилса, бахт эшиғи очилгани ҳақиқатга айланади. Фарзанд қувончи-ташвишлари билан хонадони гуллаб, оналик деган мўътабар ва заҳматкаш паллага қиради.

Ҳаёт кураш ва тараққиётдан иборат экан. Балки шунинг учун у ширин, лаззатлидир. Умр дарёсида қанча хас-чўлларни, яъни нохушликларни қорғоққа суришга тўғри келади. Лоқайдлик, хиёнат, лаганбардорлик, юлғичлик, ғийбат каби иллатлар билан олиб борган курашларини ва уларнинг жароҳатларини «Ахир нега ёнмай», «Мис узук», «Шира босган нил», «Дугонамининг димоғи» ва бошқа шеърларимда тасвирлашга ҳаракат қилдим. Ҳеч чорасиз қолганда улардан ҳўмос қилишни мақсадида ўзимни атиргулга ўшаётгани келади:

**Ва лекин йўлдошинг бўлса ҳақиқат
Ғолибсан, бағрингга насим эсади.
Қанийди ёмонга шундай бешафқат
Сенинг тиканларинг менда бўлсайди...**

Китобхонлар билан учрашувларда яна анъанавий саволлардан бири — сўнгги йилларда қандай янги шеърлар ёздим ёҳуд ёзмоқчиман қабилдаги қизиқларга кўп дуч келаман. Мустақиллик давридан бошлаб меннинг ҳам хаёлим, фикрим-ўйим истиқлол нашидаси билан тўлиб тошди. Ўнга атаб «Ўзбекистон», «Она тилим», «Армон», «Ҳўмо қушим» каби бир қатор шеърлар ёздим. Лекин ҳозирча ўзимдан қаноат ҳосил қилганимча йўқ.

Мен айниқса «Соғлом авлод» деганда узок ҳаёлларга ботаман. Бугунги кунда армия мустаҳкамлиғи ёш авлодни соғломлаштиришга, фарзанд бақувватлиғи эса оналар саломатлиғига боғлиқ эканлигини доим эсда туттиш даркор. Афсуски ёшим анча ўтиб қолди, деб армон қиламан. Муаммоларни ечишда ҳеч бўлмаса қалам уч билан ўз улушини қўшсам, дейман. «Қадрдон баҳор» имдаги қуйидаги мисраларим бот-бот ёдимга тушади:

**Менинг эса қўйлагим гуллари кетди ўчиб,
Булганми гўнаҳораси қизимга ўтди қўчиб
Баҳоримни баҳорга қўшиб қизимга бердим,
Бугун бахтини тилаб турфа гулдаста тердим,
Энди менга ярашмас, баҳор кийган**

шўх атлас,

Аммо қалбим ранглари бир умрга айнамас.

Шўх хонатлас эмас, сипороқ либос кийсам-да, қалбим арча каби ҳамиша навқирон, юрагимда қирқ барчин ғайрати жавлон ўрмоқда, деб ўзимга ўзим таскин бераман.

Азиз ва қадрдон оқшомхонлар, Сиз билан бўлган ушбу мухтасар дийдорнашув пайтида ижодим ҳақида икки шингил маълумот берган бўлсам гоҳат мамнунман. Худо хоҳласа кейинги учрашувларда яна дийдор кўришармиз, деган ният ила қуйидаги «Жоним Садага» шеъримни Сизлар билан баҳам кўрмоқчиман.

**Саҳоват қўлини туради очиб,
Қаддини буқолмас не аччиқ алам.**

**Ҳимматга интизор бўларкан аёл,
Билингим, ҳуш қалом — унинг қаноти.
Десангиз: «Сен уйим ёритган ҳилол»,
У шамсга айланад уша заҳоти.**

**Ишончу умидинг саробга чўқар,
Уртага тушса гар бир оғиз ёлғон.
Бахтингни билдирмай чоқидан сўқар,
Елғон — бу қўйинингга қўл солган илон.**

**Аёлни сийлаган эркакка қуллук,
Булутни кўнғилдан этар бадарга.
Бу уйда остона ҳаммаша қуллук,
Ҳазрати соҳибга жонлар садага.**

**Умримиз ҳамроҳи, падари бузрук —
Сиз асл зотларга төғмасин гардлар.
Алпомиш, Улугбек, Собирдек буюк
Аёл юрагиди қолингиз мардлар.**

Ўлнеҳра ЖУРАЕВА.

Мактаб — оила — маҳалла

КОМИЛ ИНСОН ТАРБИЯСИ

«Одоб оstonадан бошланади», — дейди халқимиз. Дарҳақиқат, ҳар бир ота-она ўз фарзандини боғча, мактабга кузатар экан, оилага, уни тарбиялаган ота-онасига раҳмат олиб келишини тайинлайди, эл-юрт равнақига ўзининг мўносиб ҳиссасини қўшади деган маънода инсон бўлиб етишишини уқтиради. Бинобарин, мактаб — оила — маҳалла — ҳуқуқий муҳофаза қилиш идоралари ҳамкорлиғида иш юритилар экан, бунинг натижаси, албатта, яхшиликдир.

Яқинда ана шундай мавзудаги тадбирлардан бири Собир Раҳимов туманидаги 111-мактабда бўлиб ўтди. Унда яқин атрофдаги 6 та маҳаллалар фаоллари, туман ички ишлар бошқармаси, суд ва прокуратура идоралари ходимлари ҳам иштирок этишди.

Туман ҳокимининг ўринбосари, хотин-қизлар кўмитасининг раиси М. Ғаниқўжаева ўсмирларнинг юриш-туриши, ҳуқуқ-одоби, уларнинг келажақда юртимиз учун фойдали инсонлар бўлиб етишишлари лозимлиғи тўғрисида тўхталиб ўтди. Туман ички ишлар бошқармаси бошлиғининг ўринбосари, милиция майори Ж. Сулҳев ҳамда туман прокурорининг ёрдамчиси М. Эшонқўловлар ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари билан мактаб ва маҳаллалар ҳамкорлигини янада қучайтиришнинг самаралари ҳусусида сўзлашди.

Тадбир сўнггида шу каби учрашувларни мактабларда тез-тез ўтказиб туриш ҳақида келишиб олинди.

Ҳушида НАЗАРОВА.

«ҚУЗИМНИНГ ОКУ ҚОРАСЫ»

Ғафур Ғуллом номидидаги Адабиёт ва санъат наشريети Ўзбекистон халқ шоираси Ойдин Ҳожиёвнинг «Қушимнинг оку қораси» номли сайланмалар китобхонларга тўхфа этди.

Шоиранинг шеърлари самимийлиги, халқ дардига, ташвишу шодлиқларига ҳамдоғлиғи билан ажралиб туради. Китобга Ойдин Ҳожиёва ижодидида энг сара шеърлар билан бирга кейинги йилларда ёзилган бирдмалик, Ватан мустақиллиги, севиғ-садоқат мавзудига янги асарлари ҳам киритилган.

«ИПОХИЙ ТУН»

Ўзлигимизни англаш жараёни кечётган ҳозирги кўнларда тарихимизнинг зарҳал

варақларини кўздан кечириб, унинг ибратли сабоқларини ёрқин йўлимиздаги дастуриламал деб билишимиз ҳам қарз, ҳам фарз.

Соҳибқирон Амир Темури номи ҳар қандай давр тўфонларидан соғомон ҳолда бугунги мустақиллик

давримизгача етиб келди. У Турон шаҳрининг тенгсиз ҳалоскори си-фатида бундан кейин ҳам халқ қалбидида мангу яшайди.

Наширётда чоп этилган адиба Шарофат Ашурованинг «Илохий тун» қиссаси буюк соҳибқироннинг тарих ва бадиият саҳифаларида ҳам бритаилган болалик йиллари ҳақида ҳикоя қилади.

Шунингдек «Ўзбек халқ эртақлари» китобининг иккинчи жилди ҳам қайта нашрдан чиқди. У кичикинтойларимиз учун арзигулик совға бўлади, деб ўйлаймиз. Фольклоршунос олимларимиздан Мансур Афзалов, Ҳамид Расулов ва Зубайда Ҳусайновалар ушбу

Китоб жавонингизга

китобга кирган эртақларни йиғиб, нашрга тайёрлаганлар.

«ЎҒИЗХОНДАН ҚОЛГАН МУЛК»

Бизнинг ота-боболаримиздан тортиб эътиқод қилиб келётган муқаддас Ислом динимизда иймон тушунчасидан кейинги қаторда «Ватан» ту-

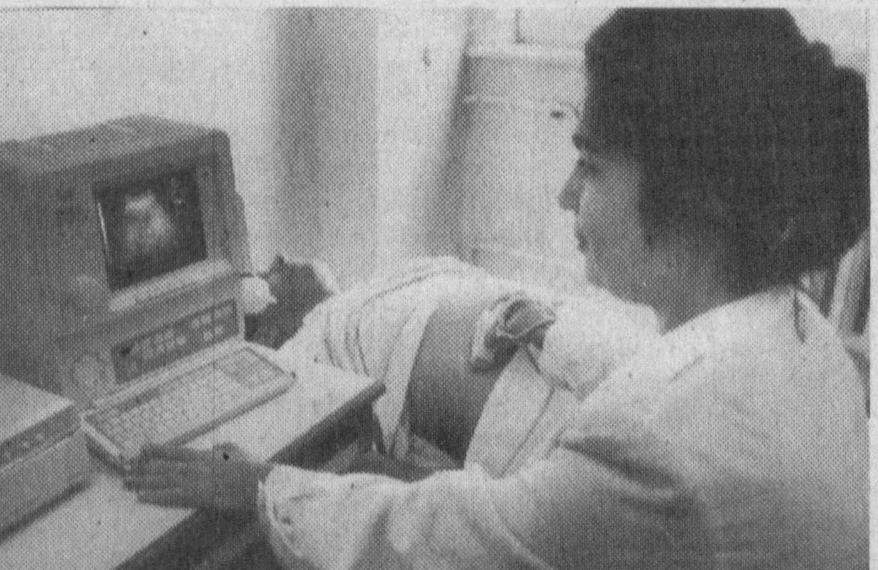
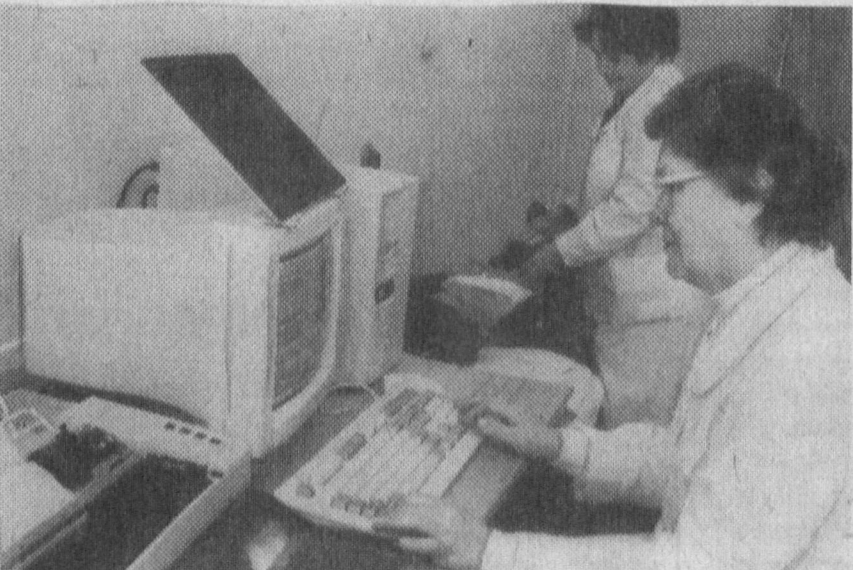
шунчаси туради. Шунинг учун ҳам мусулмонларнинг ҳикматларида «Ватанини севмоқ — иймондандир» дейилган.

Ўз ватанини севмаклик ҳар бир шахсининг муқаддас бурчи ҳисобланади. Лекин ҳақиқий ватанпарвар она-ватанини қуруқ севибги-на қолмайди, севиш билан бирга

ватан равнақи, ободлиғи ва обрўйи учун бутун имкониятини ишга солиб ҳаракат қилади. Бизнинг Ватанимиз — номи тарих саҳифаларида олтин ҳарфлар билан битилган Ватандир! Бу буюк Ватанин улуғ фарзандлари эса инсоният тарихида ўчмас из қолдирган боболаримиздир. Эндилкида

Ўзлигимизни танишимиз, ватанимизни юксалтиришимиз ва халқимиз тарвақилиши учун энг азиз туйғулар — Ватан, миллат, иймон тушунчалари ҳусусида сўз юритилади.

Назира ЖУРАЕВА.

«Бола тарбиясини шарқ халқларидан ўрганиш керак», деган эди ғарб педагоглари-дан бири. Зеро шарқ халқларида оилага, бола тарбиясига қадим-қадимлардан катта аҳамият бериб келинади. Шарқнинг қадимий халқларидан бўлиши ҳиндлар адабиётида «Махабхарата», «Рамаяна», «Панчатантра», «Хитупадеша» каби асарлар мавжудки, уларда юқорида айтиб ўтилган мавзулар тўлиқ ёритилган.

Маълумки, «Хитупадеша» асари «Панчатантра»дан «ёшроқ» - у X-XIV асрлар мобайнида Бангал вилоятида яратилган. Ҳинд адабий аънаосига кўра, Нараян Пандит мазкур асарнинг муаллифи ҳисобланади. Тузилиши жиҳатдан «Панчатантра» га ўхшайдиган «Хитупадеша» асарининг тили содда ва раволиги, мақол, матал ва ҳикматли сўзларга жуда бойлиги билан ажралиб туради. Шу сабабларга кўра асар нийоятда мароқ билан ўқилади. Унинг мазмунини ҳикоят ичида ҳикоят шаклида тузилган. Асарда эзгулик, софлик, ота-оналар ҳурмати, илм-маърифатга интилиш, ростгўйлик, адолат ва жасурилик каби фазилатлар мадҳ этилади, ҳиёнат, ифзо, разолат қораланади.

Куйида ҳиндий тилидан ўзбек тилига биринчи бор таржима қилинган «Хитупадеша» асаридан олинган ибратли бир ҳикоятни оқшомхонлар диққатига ҳавола этмоқдамиз.

Ганга дарёсининг соҳилида жойлашган Патали-путра шаҳри тарихда муҳим ўрин эгаллайди. Бу ша-ҳарнинг ҳозирги номи Патна. Қадимги замонда Па-талипутра улкан Магадҳ давлатининг пойтахти бўл-ган. Уша пайтда у ерда Сударшан деган ража ҳукм-ронлиқ қиларди.

Ража Сударшан кўп нарсаларга ақли етадиган

Ҳикматлар ҳазинасидан

ДОНИШМАНД ШАРМА

доворак бир инсон эди. Унинг саройида мамлакат-даги маманан деган, энг сара олим-физуларни хизмат қиларди. Уларнинг ҳол-аҳволдан шахсан ражанинг ўзи хабар олиб турар, шу баҳона олимлар билан суҳбат қилиб, уларнинг илм-ҳикматида баҳ-раманд бўларди.

Шундай бир суҳбат чоғида бир олим Ража Су-даршанга қараб бундай деди:

— Мухтарам ража, мен сизга иккита нарсани айт-моқчиман. Биринчиси шуки, дин-маънаф ва сиёсат, жамият ва тарихдаги муаммо-жумбоқларни фақат ақл кўзи билангина кўриш мумкин.

Илм шундай бир нури, у дунёдаги ҳар қандай зулматни ёрита олади. Ақл нури олдидан инсон кў-зининг нури охиригача қилади. Бунинг маъноси шуки, кўринмаган нарсани кўрсатадиган илм-ҳикмат кўзи нийоятда қодирдир. Кимда ақл кўзи бўлмас экан, ундаки гириш гариш кўзи бўлса ҳам, аслида сўқирдан фарқи йўқдир.

Сизга айтмоқчи бўлган иккинчи гапим шуки, агар базми қиссаларга ёшлик, мол-давлат, тож-тахт, буюклик каби нарсалардан биронтаси насиб этиб қолса, ундай одам ҳовлиқиб қолади. Бу ҳовлиқма-ликнинг кўзи кўзига парда тортиб қўяди. Оқибатда у одам катта-катта гуноҳларга кўл уриб қўйиши ҳам ҳеч гап эмас. Лекин дейлик, ўша одамга шу нарсаларнинг ҳаммаси бирвараклигига насиб қилиб қол-са-чи? Унда у одамнинг холи нима кечади?

Булар кишини ўйлантирадиган гаплар эди. Ража Сударшан доғдонишнинг гапларини эшитишга ў бир гапига минг гап қўйишди. У ўғиллари тудайли қат-тик изтироб чекарди. Ражанинг ўғиллари илм-ҳик-матдан кундан-кунга йироқлашиб кетмоқда эдилар. Ража Сударшан шунга жуда яхши биларди ва шунинг учун қаттиқ эҳтироб чекарди. Ўғиллари олим-пандит-ларнинг суҳбат-мажлисларини тарк этишган, нопок фикрли кишиларга қўшилиб, илм-уммонидан йироқ-лашмоқда эдилар. Ража Сударшанга ўғилларга ме-роҳ қолдирадиган мол-дунё дегани шунчалки беҳи-соқ эдики, етти пушти ётиб еса ҳам етиб ортарди. Лекин мол-давлатга эга бўлган билан киши улугъ бў-либ қолмаганидек, илмсиз кишини ҳам қомил инсон деб бўлмайди.

Бир-биридан ташвишли ўй-хаёллар Ража Су-даршаннинг ич-эттини кемирарди. Кечаю кундуз унинг боши шундай хаёллардан гувилагани-гувилагани эди. Ўқиш-ёзишга тоб-тоқати йўқ, дин-маънаф маса-лаларини ўйлашни ҳаёлига ҳам келтирмайдиган фар-занддан не фойда? Бундай фарзанд сўқир кўз син-гари жонга азоб беришдан бўлак нарсаларга ярамайди. Бундай боланинг борида йўли афзал.

Турмушда фарзанд билан боллик уч нарсалар дуч келиш мумкин: биров бефарзанд бўлади, биров фар-занд қўриб ундан бот айрилди, бошқа бировнинг эса фарзанди нобот чиқди. Булардан иккитасига чидаса бўлади, яъни бефарзандлик ва фарзанд до-нига инсон бир амаллаб бардош бериши мумкин. Лекин фарзанд ноқобил қилса-чи, унда нима қилиш керак? Ақл-ҳикматдан йироқ, ўқиш-ёзишни ҳушла-маган бундай фарзанд ота-онасига кўп азият етқа-зади. Бундай боланинг турган-биггани ташвиш. Шўр-лик ота-она фарзандини кўрган сари ич-ичидан зил кетиб, қуяверди. Мана шу куйиш уларни бедаво дардларга мубтало қилади. Хуллас, бундай фарзанд бошга битган бало бўлади.

Агар фарзанд ҳушсурут ва келишган бўлиб етиш-гану лекин ақл-хуши бўлмаса, бундай фарзанднинг она қориндаёқ нобуд бўлиб қўя қолгани ёки дунёга келган тақдирда ҳам, ўша захоти ўлгани яхшироқ-дир. Ақл-фаросатсиз ўғилдан еттига қиз кўрган аф-залдир. Бундай ўғилга она бўлгандан кўра, бефар-занд ўтган маъқул. Яхши фарзанд ота-онанга бахт-саодат келтиради, ёмон фарзанд эса ғам-алам.

Ўғиллари ҳақидаги фикру хаёллар ража Су-дар-

шанин тинч қўймас, нима қилсам ўғилларим эс-ху-ли бўларкин, деб эрта-ю кеч ўйлагани-ўйлаган эди. Инсон учун қуйидаги бешта нарсани онанинг қорин-даёқ тайин бўлади: туғилиш ва ўлиш, қисмат, ба-дават бўлиш-бўлмаслик ва илм.

Одам қанчалик юқори мансабда бўлмасин, у тақ-дирдан қочиб қутула олмайдди. Тангри Шиважининг доимо яланғоч юриши, тангри Вишунинг илон у-стида ётиб ухлаши ҳудди мана шу тақдирнинг ўйи-ларини кўрсатади.

Базми одамлар: «Ўзи аслида бўлмайдиган нарсани ҳеч қачон бўлмайди ва тақдирдан қочиб қутулиши-ниг иложи йўқ. Ахир бу шундоққина аён бўлиб турган ҳақиқат-ку. Шу ҳақиқат илминин эгаллаб олиб, беҳу-да ташвишлардан қутулиб қўя қолмайсанми», дейди-лар. Бу гаплар жонини қойишни истамайдиган, бемаъни ва суқастх одамларнинг сафасасидир, хо-лос.

Тўғри, инсон ҳаётидаги кўп нарсаларни тақдир белгилайди. Бироқ арава битта ғилдиракда юра олмаганидек, ғайрат-шиқоат қилмай туриб, тақдир белгилаган максалда ҳам етишиб бўлмайди.

Тақдир нима ўй? Тақдир — инсоннинг олдинги туғилишларидаги қилиш-қилирмиларининг мева-сидир. Бас, шундай экан, инсон сулстик, дағдаса-лиқдан воз кечиб, ғайрат камарини маҳкам боғлаб, энг шимариб ишга киришмеси лозимдир...

Ража Сударшан ўғиллари ҳақидаги гапларни чу-қур ўйлаб, ҳар томонлама мулоҳаза қилиб кўрди. Нийоят бир кунни жамки олим-физуларнинг хузури-га қақиртирди. Уларнинг олдида ўзининг ғам-таш-виш китобини оча туриб, бундай деди:

— Мухтарам ва азиз олим-физулар, ҳурматли доғдонишмандлар. Мен ҳақ йўлдан тоғиб кетаётган ўғилларим тудайли бошим жуда қотиб қолди, қаттиқ изтиробдаман. Сизларнинг бу ерга тўлшадан максал-ди сизлар билан маслаҳатлашмишдир. Мен ўзла-рингиз берган илм воситасида шундай фикрга кел-дим. Ахир ўзларингиз айтган эдингиз-ку, оғир вақт-да бошқа бир доғдонишмандни қўлагига таянган, у билан маслаҳат қилган одамгига ҳақиқий доғдониш-манддир, деб. Ҳўш, энди айтдингларчи, қандоқ қилиб ўғилларимни тўғри йўлга солса бўлади?

Ража сўзини тугатган, олимларнинг ичидан Виш-ну Шарма деган бир улук олим-пандит, файласуф ва доғдонишманд ўрнидан турди-да, ража Сударшанга қараб мурожаат қилди:

— Махараж! Мен бор жойда сиз нега ташвиш тортасиз? Бу болаларга мен ўзим таълим бераман, ўзим нодонлик зулматидан чиқариб, ҳикмат илмин-ни кучи билан ҳақ йўлни кўрсатаман. Бу ишни менга қўйиб беринг. Сизнинг хотирингиз ҳам бўл-син, бемалол давлат ишларига қарайверинг. Урни-да ва керагида қилинган меҳнатинга самара бера-ди, деган гап ростдир. Тургани ўш қўйиб, минг ўқит, фойдаси йўқ, барибир тўтга ўхшаб гапира олмайсиз. Ҳудди шунингдек, билми ҳар кимга ҳам оқавер-майдик, эс-хушли одамга юқди.

Сизнинг ўғилларингиз унча-мунча одамлар эмас, ахир. Хонадонингизда беақл фарзанд туғилиши му-тлақо мумкин эмас. Бунинг устига сизнинг ўзингиз ҳам улугъ доғдонишманд одамсиз. Бу ерда бир камчи-ликка йўл қўйилган — болаларга таълим-тарбия тў-ри услубда берилмаган. Ҳозир мен бу болаларни, ихозат берсангиз, ўзим билан олиб кетаман. Мен сизга ваъда бераман: уларга ҳикмат илмидан шун-дай сабоқ бераманки, олти ой ичида фарзандла-рингиз тенги йўқ олим бўлиб етишишади.

Улугъ пандит Вишнуажининг бу гапларидан ража Сударшаннинг боши осмонга етди. Елкасидан тоғ адрингандек бўлди. У ҳудди шунга, яъни фарзанд-ларининг тўғри йўлга киришини ва раиятнинг бахт-саодатини хоҳларди. Доғдонишманд ва илм-ҳикмат фа-нини тўлиқ эгаллаган ража ҳеч қачон хор-зор бўл-майди, раияти ҳам ҳаммаша фаровонлиқда умр кечи-ради.

Ража Сударшан шулари хаёлидан ўтказди-да,

ўғилларини пандит Вишнуажининг қўлига топшира

туриб деди:

— Пандитжй, менинг ўғилларимга илм-ҳикмат фа-нини ўргатишга ёлғиз сизгина қодирсиз. Шу бугундан эътиборан иккала ўғлимни сизга топшираман, нима қил-сангиз ихтиёр ўзингизда.

— Миннатдорман, махараж. Мен сизни ишонтириб айтаманки, мен берган ваъдаминг устидан қимқан.

Шундай деб Вишну Шарма ражанинг ўғилларини

ўзи билан бирга олиб кетди.

Ҳиндий тилидан

Ансориидин ИБРОҲИМОВ

таржимаси.

Ҳаммаси ўша бир жуфт заррин шиппақдан бошланди аслида. Мен уни кунора ишхонамизга келиб-кетиб тура-диган тижоратчи аёлдан сотиб олгандим. Уйга келгач, шиппақни яна бир марта қўйиб кўрдим, ўзимни ойнага солиб у ёқ-бу ёққа юрган бўлдим. Қизалоғим югуриб ёнимга келди: «Вой, бунча чиройли, аяқон!»

У шиппақнинг мунчоли гулла-рини қўллари билан ушлаб кўрди. Сўнг шиппақни ўраб тортмага қўйдим, ошхона юмушига унаиб кетдим. Ишларимни охиригача қилдим, ўзимга нимадир етишмаёт-гандек туюлаверди. Кейин бил-сам, менга етишмаётган нарсани қизалоғим экан. (У ҳар кун оғат қилаётганимда олдимга келиб боғ-часидаги машгулотларини заъб билан гапириб ўтирарди). Нима бўлдиқини унга? Югуриб ичкари уйга кирдим. Не қўй билан кў-райки, қизим диванда маҳзун ўти-рар, йиғидан юз-қўзи қизариб, ишиби кетганди. Кўрдиб кетдим.

«Қаеринг оғиряпти?» дедим жон ҳолатда. Қизим юзини четга бу-риб қикиллади: «Нега менгаям ўша шиппақдан оқнамадингиз?» Бўшашиб ўтириб қолдим... Эртасига ишхонада тушлик қи-лаётиб, бу воқеани ҳамхонала-римга гапириб бердим. «Ўз қи-зимни ўзим танимай қоялман. Кимга ўхшайпти у хайронман» дея ўқиндим. «Эй сиз уни айтасиз, — деди ёнимда ўтирган аёл. — Ме-нинг қизим ҳам нуқул буюм тала-шади, ўзимга нима олсам, унга ҳам ҳудди шунакисидан олишим шарт эмас!...» Сўхбатимиз ўз-ўзи-дан бола тарбиясига бўрилди. Кимдир биринчи синфда ўқийди-ган ўғлининг чарм камзули олиб берасиз деб қилган жанжалини, яна бирови хали ўн унга тўлган қўзининг янги матони сувқозгога ўраб, «сепимга туради» деб олиб қўйганини куюниб сўзлади. Ҳам-маимизнинг бошимиз қотди: «Бо-ларимиз кимга ўхшайпти? Биз-лар бунча эмасдик-ку!»

Менинча бунинг сабабларини узоқдан излаш лўзим бўлади. Қа-ранг, боламиз эсини таниб, боғ-чага бора бошлабдики, унга кий-им сотиб олиб беришдан чарча-маймиз. Ёзлик, қишлоқ, кузлик... Ҳайт қўқаман учун, Наврўз учун, ҳайт учун, хуллас қўнчага, байрам-га, уйга қиядиган кийимлари янги ва хилма-хил бўлади. Устига-уст-так боғчада нима кўп, турли эр-талиқлар кўп. Баҳор, ёз, қишнинг бошлангани, байрамлар кириши ёки туғилган кўнлар муносабати билан турлича эрталиқлар ўйлаб қазилмаган кўн эса болани ал-батта «чиройли» кийинтириб олиб бориш зарур. Боғча оналари бу-

ни ота-оналарига деярли кунора таъкидлаб туришади. Бола эса бит-та байрамга қийганини бошқасига қийгиси келмайди. Чунки ёнимдаги

Сиз бунга нима дейсиз?

КИМГА ЎХШАЯПСАН, ҚИЗАЛОҒИМ?

ўртоқлари шундай қилишади-да! Ахир қай бир боланинг отаси ё она-си фирма бошлиғи, тижоратчи ёки «ёғлиқроқ» қасб эгаси. Ҳамма бо-ланинг ҳам ота-онаси шундай эмаску, аксариятимиз маошга кўн қўрамыз. Ўйлашингиз мумкин: «Боғ-ча боласига нима кетарди, бор-йў-ғи бир парча буюм...» деб. Ҳамма иллат ана шу «бир парча буюм»дан бошлангичи аслида.

Мақтабни олинг. Мақтабларни-мизда ҳам ҳудди ана шундай аҳ-волни кўрасиз. Айниқса, мақтаб бо-ларини анча тетик, кийинишда ал-батта бир-бирларига тақдир қили-шади. Нима урф бўлса, эғнидаги-ни дарҳол ечиб ташлаб, ўшани со-тиб олгиси келади. Она-она эса боғча-мақтабларга борадиган бо-ласининг «кўнглини тўлдираман» деб ўз кўнглини ҳуфтон қилади... Ахир, нима қилсин, шу болалари дею яшаваттику у. Уқисмасин бош-қалар олдида, дейди-да! Айбни кимга қўйишни билмасан, базан. Айб ота-онадами? Ё боғча тарбия-чларига мақтаб муаллимиларидими? Ёки кийиниб ясанмоққа ортиқча ру-ж қўйган биз катталардими? Ким-да?!

Мен ҳалиям билим юртларига институтлар талабаси ҳақида сўз юритмапман. Унда сўхбатимиз ан-ча-мунча қўзилиб кетади деб ўйлайман. Чунки бу дароҳларда ўқибатганлар учун кийиниш энг би-ринчи галдаги вазифа бўлиб қол-тири қўйилган. Нарҳини бўлиб қол-тири у кийимларнинг, нақ осмон би-лан тенг. Ҳалиям бўлса ота-оналар-га балли, қақдақдан топилса топи-шаётир бундай турфа қийимлар учун етарли маблагини. Лекин шу ота-оналарга ҳам раҳминг келади

Гульнэра ЖАМИЛОВА

Ҳар қандай байрам онажонлар тўғриси билан яна ҳам ширин ўтади.

Равиль Албеков олган сурат.

НОЖУЯ ИШ — КЕПТИРАР ТАШВИШ

КЕЧ БУЛСА ҲАМ

Бектемир туманидаги Хусайн Бойқаро кўчасидан катта тезлик-да келаётган «ВАЗ-2104» русум-ли энгил машина «Урал» русумли велосипедда келаётган 1958 йил-да туғилган В. Федорни уриб юборди. Оқибатда велосипедчи шу ердаёқ оламдан ўтди.

Ҳайдовчи аввал ҳеч қандай ёр-дам кўрсатмасдан ҳодиса жойи-дан қочиб кетди. Бироқ жиноят қилиб қўйганлигини кейин тушу-ниб ички ишлар бўлимига ўзи ки-риб келди.

НИЯТИ БУЗУҚ УСТАПАР

Миробод тумани ички ишлар бошқармасига уйлاردан бирда яшовчи В. Али уйига ўғриллар ту-шиб 900 АҚШ долларига тенг миқ-дорда молларни ўғирлаб кетганили.

гини айтиб мурожаат қилади. Туман ички ишлар ҳодимлари жиноятни очибга киришмоқчи. Қўрилган чора-тадбирлар натижасида Т. Соҳиб ва Д. Олим деган шахслар ашёвий да-лиллар билан қўлга олинди. Бу юм-салар бу хонадон учун унчалик бе-рона кишилар эмасди. Яқиндагина ик-ковелон Алига ялиниб ишингиз бўлса қилиб берайлик деб айтилганди. Али бўлса уларни уйига олиб келиб эски-риб қолган хоналарни тазмирлатган-ди. Усталар келишлган пулни олиб рози бўлиб кетишди. Бироқ орадан бир неча кун ўтгач уйга қандай ки-лаш ва нима борлигидан хабардор кишларлар туз берган соҳибнинг туз-лигига туғуриб ўғирлиққа тушишди.

Уйдан чарм камзул, сонга ишлов бе-радиган учта мослама, хорижда иш-лаб қилинган бир неча қулф, аёллар-нинг қимматбаҳо кийимлари ва бош-қа нарсаларни ўғирлаб кетишди. Би-роқ қўлга қорши қўлга олиндилар.

Мирза АБДУЛЛАЕВ,
Тошкент шаҳар ИИББ ҳодими.

Ёруғ дунёда ҳар нарсанинг қобиғи — пардаси бор. Тун — куннинг чодраси, булут — осмоннинг пардаси. Ҳаё, ифғат — одамзотнинг гўзал чодраси. Ҳатто юрак-нинг ҳам пардаси бор: меҳр-муҳаббат. Агар шу парда-га ўралган қалб бўлса, унинг соҳиб берад ҳурмат, иззатга лойиқ қўрилади.

Мен Жамолни болалиқдан билар эдим. Шу сабаб у ҳақда эшитганимда кўп ҳам ажабланимадим...

Тўғилган

МЕҲР ЧОДРАСИ

...Жамол галати бола эди. Бир кун мактаб боғида (биз ўқиган лойтларда ҳар бир мактабнинг ер участкаси бўлар, биз меҳнат дар-сини, бўш вақтларимизни шу боғчада ўтказар эдик) Нигоранинг белкурагининг дастаси синиб қолди. Чопаётган ери бир қулоч ча-маси қолганди. Жамол шундай севиндики:

— Мен ҳозир сендан ошиб кетаман, — деди у. — Мана қўрасан.

— Майли, — деди Нигора, — кейин белкуракни бериб турарсан-а, Жамол!

— Муллақо, — деди Жамол, — биров сенга белкурак синдиргин дебдими.

Биз ҳаммамиз Нигорага: «Сен чопмай қўяқол, биз чопиб қўя-миз», дедик. Нигора йўқ деди. Қомил унга ўз белкурагини узатди: — Чопавер, мен сенгичини тузатиб оламан.

Нигора унга шундай бир қарадики, шунча йиллар ўтса ҳам кўз ўнгимдан ўша нигоҳлар кетмайди. Қомил белкурак дастасини туза-тиб келди. Ўзининг улушини энг охирида бўлди. Бу билан осмон узалиб ерга тушмади...

Мактабни тугатгач, ҳамма ҳар ёққа тарқалиб кетди. Тасодифан Нигорани учратиб қолдим. Башанг. Ўғилчасини еталаб олибди. Қайноқ сўрашдик:

— Қомилни қўйиб турибсанми? — деб сўрадим.

Нигора ўлига ишора қилди.

— Кимга ўхшайди?

Эътибор бермаган эканман, бола қўйиб қўйгандек Қомилнинг ўзи эди.

— Шунча, — деди Нигора, — ундан яхшисини тополмадим.

— Ўзи нима иш қилипти?

— Заводда директор. Сени кўп эслаймиз. Ёзган нарсаларингизни ўқиб, Қомилжон бирма севинадики. Айниқса, жажжи ҳикояларинг борку, ўшаларни ўқиб, «Агар ҳозир ёнимда бўлганда, бир ачомлар-дим», дейди.

Қўнглим тоғдек кўтарилиб кетди. Вой Қомил-эй, директор бўлса-н ҳам ўша-ўшалгингча қолибсан-да!

— Ҳозир дадамиз келиб қолади. Ҳар қуни кенжатоим билан шу ерда қутиб оламиз. Қомилжон ҳам шунга ўрганиб қолган.

— Мен ҳам кўриб кета қолай, — дедим.

Анча турдик. Бир маҳал «Волга» келиб ёнгинамизда тўхтади. Эшик очилиб Қомил тушди. Ўғлини эрқалади. Нигора билан сўра-ди. Кейин менга қучоқ очди.

— Бормисан, ёзувачи! Бугун бир қўлга тушинг-да.

Қучоқлашганимиз, қўзимиздаги ёшни яширишга уринамиз.

— Нега кечга қолдингиз? — сўради Нигора, — бир ярим соатдан бери қутягиз.

— Фаррошлар бору, шунинг невараси велосипед олиб бering дебди. Бечора велосипед билан нима қилади. Ўзини кўтарсинми, велосипедчи! Уйига олиб бориб қўйиб қолдим.

Ё қудратингдан, агар кишининг юрагига меҳр чодраси бўлса, у қўзларидан кўриниб турар экан. Қомилнинг қўзларида меҳр уммони бордек эди...

— Энди гап бундай, — деди Қомилжон хайрлашаётиб, — сени заводдагилар яхши билишади. Битта учрашув ўтказиб берасан. Бўп-тимми?

— Бўпти! — дедим, — сенга йўқ деб бўладими?

Меҳрибон дўстимнинг қалб ҳарорати узоқ вақт мени аллалади. Охири Жамолни қидириб бердим. Бораск уй дағиллама. Тўрт ке-лин, беш-олти невар. Яна буй етган икки қиз. Эр-хотин ўзлари. Шунчакам сиқилишганим...

— Уй-жой қилиб бермайсанми буларга?! — дедим суҳбат ораси-да.

— Улғайтирдим, бўлди-да, қилиб олсин қолганини, — қўл силта-ди Жамол. — Мен отаман, қўл эмасман уларга.

— Ахир сенинг вазифанг-ку! Ҳеч бўлмаса меҳрибонлик билан далда бўлмайсанми?

— Э, — қўл силтати Жамол, — қўлидан келса қилсин.

Шунда муборак Ҳадислардаги, ота-онанинг фарзанд олдидаги бурчалар ҳақидаги сўзлар едимга тушди: дастлаб фарзандингизга яхши исм қўйинг. Тарбиялаб, илмли қилинг, яхши амалларни ўрга-тинг. Сўнгра яхши жойдан ўйлантиринг, бошпанали, ватани қили-нг...

Ўз ўғлидан меҳрини аяган Жамолга нима дейишни билмадим. Қўзларингдан айланай Қомилжон Қани эди ҳамма сенга ўхша-са! Меҳрли бўлса, муруватли бўлса...

Ана шунча, азизлар, қалбда меҳр чодраси бўлмаса у совуқ тошга айланади-қолади.